

**Izveštaj o evaluaciji
poticajne mjere „Zapošljavanje žena 2018“
u okviru „Programa sufinansiranja zapošljavanja 2018“
kroz anketiranje učesnica u mjeri**

Procjena efikasnosti sa komparativnom perspektivom

Sarajevo, juni 2022.godine

Naziv projekta: „Jačanje kapaciteta institucija tržišta rada unapređivanjem metodologije istraživanja tržišta rada“

Projekt ref. broj: EuropeAid/140152/DH/SER/BA

Datum potpisivanja ugovora: 3.7.2020.

Ugovor br: 2020/417-153

Početak projekta: 1. septembar 2020.

Adresa: La Benevolencija 8, Sarajevo, BiH

Naslov izvještaja: Evaluacija poticajne mjere „Zapošljavanje žena 2018“ u okviru „Programa sufinansiranja zapošljavanja 2018“ kroz anketiranje učesnica mjere

Autor (i): Dr. Ljiljan Veselinović, Dr. Ranko Markuš
Koordinator istraživanja Dr. Omer Korjenić

Ovaj dokument je za potrebe Federalnog zavoda za zapošljavanje izrađen uz tehničku podršku projekta „Jačanje kapaciteta institucija tržišta rada unapređivanjem metodologije istraživanja tržišta rada“, koji finansira Evropska unija i provodi konzorcij NIRAS IC Sp z oo, GOPA Worldwide Consultants, GOPA mbH Njemačka i Zavod za zapošljavanje Republike Francuske.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

(C) 2021 European Commission

LR

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. CILJEVI EVALUACIJE	6
3. UZORAK	8
4. REZULTATI	11
4.1. Situacija prije ulaska u mjeru	11
4.2. Informisanje o mjeri, motivi ulaska u mjeru.....	21
4.3. Trenutni radni status anketiranih učesnica mjere	27
4.4. Ocjena obrazovanja, potrebnih vještina i planova za budućnost.....	30
4.5. Ocjena kvalitete učešća u mjeri	33
4.6. Situacija nakon mjere i ocjena mjere	38
4.7. Zadovoljstvo uslugama Zavoda	40
5. ZAKLJUČCI	44
5.1. H1: Realizacijom mjere su se žene integrisale na tržište rada.....	46
5.2. H2: Realizacijom mjere se sprečava dugotrajna nezaposlenost.....	46
5.3. Ocjena učinka s aspekta održivosti zaposlenosti svih korisnica mjere	47

1. UVOD

Ovaj dokument je rezultat zajedničkih napora Federalnog zavoda za zapošljavanje i projekta "Unapređenje istraživanja tržišta rada", finansiranog od strane Evropske unije. Nalog za provođenje evaluacije je dala Helena Lončar, ravnateljica Federalnog zavoda za zapošljavanje, a koordinator istraživanja je Dr. Omer Korjenić, rukovodilac Jedinice za analizu tržišta rada, statistiku, monitoring i evaluaciju u Federalnom zavodu za zapošljavanje.

Predmet evaluacije je analiza iskustva učesnica u mjerama aktivnih programa zapošljavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH), odnosno fokus na jednu mjeru sa konačnim ciljem pravljenja prijedloga za njeno unapređenje, odnosno redizajn. Istraživanje u 2021. godini provedeno je putem metode anketiranja među učesnicima poticajne mjere „Zapošljavanje žena 2018“ u okviru „Programa sufinansiranja zapošljavanja 2018“. Istraživanje pokriva više tema koje, na više ili manje direktan način, imaju uticaj na provođenje mjera APZ, sa primarnim fokusom na analizu efikasnosti provođenja odabranih mjera. Rezultati ovog istraživanja će se koristiti kao jedan od instrumenata za evaluaciju provedenih aktivnih mjera zapošljavanja (AMZ) FZZZ, što može poslužiti za njihovo daljnje unapređivanje u budućnosti.

Namjera evaluacije je sistematska i objektivna procjena mjere, odnosno njenih rezultata. Ovom evaluacijom provjerava se relevantnost i ispunjenje ciljeva, efikasnost, te uticaj i održivost mjere, a koji su definisani aktima na osnovu kojih je mjera sprovedena. U suštini, evaluacija ima za cilj da provjeri dvije hipoteze: prva da su se učesnice mjere (žene) realizacijom mjere integrisale na tržište rada, a druga da se realizacijom mjera spriječila dugotrajna nezaposlenost žena.

Rezultati istraživanja prikazani po nekoliko sekcija: status zaposlenih osoba po poticajnoj mjeri, trenutni radni status anketiranih učesnika mjere, situacija prije ulaska u mjeru, ocjena obrazovanja, potrebnih vještina i planova za budućnost, informisanje o mjeri, motivi ulaska u mjeru, ulazak i ocjena mjere, situacija nakon mjere i ocjena mjere, te ocjena usluge FZZZ. Rezultati istraživanja pokazuju da je šest mjeseci nakon isteka ugovora procenat zaposlenih osoba po poticajnoj mjeri iznosio 59%, a nakon 12 mjeseci 56%. Među učesnicima mjere najveći broj nezaposlenih osoba bio je nezaposlen duže od godinu dana prije uključivanja u mjeru (54,6%). U strukturi osoba koje su ostale zaposlene, i dalje se nalazi najveći procent onih koji su bili dugoročno nezaposleni i iste životne dobi. Drugim riječima, značajan procent zaposlenih žena koje su bile dugoročno nezaposlene je ostao zaposlen, čime se spriječila dugoročna nezaposlenost.

2. CILJEVI EVALUACIJE

Opći cilj istraživanja je praćenje ostvarenja ciljeva odabrane mjere APZ kroz ispitivanje stavove i mišljenja učesnika mjere aktivnih programa zapošljavanja u FBiH, kako bi se te informacije koristile kao jedan od instrumenata za evaluaciju obuhvaćene mjera. Jedan od ključnih izazova evaluacije je ispravno definisanje ciljeva mjere, koji se definišu aktima kojima se mjera opisuje, raspisuje, te sprovodi.

Predmet ove evaluacije je „Programa sufinansiranja zapošljavanja 2018“, konkretno poticajna mjera „Zapošljavanje žena 2018“. Program se realizira s ciljem zapošljavanja najmanje 11.000 osoba sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, radi njihovog zapošljavanja, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti, te stvaranja uslova za jačanje konkurentnosti mladih osoba bez radnog iskustva kroz osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva. Programom je predviđeno sufinansiranje dijela troškova obaveznih doprinosa i/ili dijela neto plaće, u zavisnosti od pojedinačne mjere. Poticajna mjera „Zapošljavanje žena 2018“, koja je predmetom ove analize, podrazumijeva zapošljavanje nezaposlenih žena, bez obzira na stepen obrazovanja, radno iskustvo i dob, na period od šest (6) mjeseci i zapošljavanje nezaposlenih žena više (VI stepen) i visoke stručne sprema (VII stepen), bez obzira radno iskustvo i dob, na period od 12 mjeseci. Kao cilj ove mjere predviđeno je da se nezaposlenim ženama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost, te da se uopšteno doprinese povećanju stope zaposlenosti žena.

Ciljevi poticajne mjere	Indikatori integracije na tržištu rada:
1. Olakšati nezaposlenim ženama integraciju na tržištu rada	Primarni: a) zaposlenost b) zapošljivost c) osposobljenost c) mobilnost d) socijalna dobrobit e) socijalna uključenost Sekundarni f) prepreke za zapošljavanje g) usklađivanje radnog i obiteljskog života
2. Spriječiti dugotrajnu nezaposlenost	

Kako bi se ispitalo da li su ciljevi programa ostvareni, svaki cilj je postavljen i u formi hipoteza tj. u formi pretpostavke čiju valjanost treba provjeriti. Hipoteze se postavljaju u obliku izjava koje se kroz istraživanje prihvataju kao valjane ili odbacuju.

Postavljene hipoteze koje proizilaze iz ciljeva poticajne mjere su sljedeće:

H1: Realizacijom mjere su se žene integrisale na tržište rada

Integracija na tržištu rada sagledava se kroz zaposlenost, zapošljivost, mobilnost, osposobljavanje, poboljšanje socijalne uključenosti i dobrobiti. U kontekstu zapošljivosti analizirat će se da li su učesnike mjere poboljšale ili stekle nove vještine, je li im to omogućilo veću mobilnost u zapošljavanju u zemlji i konačno je li im učestvovanje u mjeri pomoglo i u socijalnoj uključenosti i dobrobiti. U tom kontekstu cilj evaluacije je provjeriti jesu li žene koje su se zaposlile ostale zaposlene kod istog poslodavca, te na koji način percipiraju posao koji su dobili kroz to zaposlenje.

H2: Realizacijom mjere se sprečava dugotrajna nezaposlenost

Dugotrajna nezaposlenost posmatra se kao nezaposlenost koja je duža od 12 mjeseci. Cilj mjere je sprječavanje nezaposlenosti koja je duža od 12 mjeseci kroz zapošljavanje u mjeri. Cilj evaluacije, koji će se sagledati kroz anektiranje učesnica mjere (žena), je provjeriti jesu li žene koje su se zaposlile putem poticajne mjere povećale svoju zapošljivost na način da ukoliko nisu ostale zaposlene kod istog poslodavca, da li su našle novi posao. Oba ishoda da su žene kao učesnici mjere nakon prestanka korištenja poticajne mjere od strane poslodavca ostale zaposlene kod tog poslodavca ili su pronašle novi posao, se iz ugla mjere u oba slučaja posmatra kao pozitivan ishod.

3. UZORAK

Kako bi se izvršila evaluacija aktivnih mjera zapošljavanja koje provodi FZZZ, neophodno je prikupiti podatke od učesnika/ca mjere (žena u ovom slučaju) koji su bili uključeni u poticajnoj mjeri „Zapošljavanje žena 2018“. Cilj ove mjere je da se nezaposlenim ženama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost, te doprinese povećanju stope zaposlenosti žena. Mjeru je koristilo ukupno 775 preduzeća i 1.466 žena.

Kategorija	Broj učesnica mjere (žena)
Žene (korisnici mjere)	1.466
Procijenjena veličina uzorka (3% greške)	618
Potrebna veličina uzorka	773

Prema formuli za kalkulaciju veličine uzorka, a polazeći od veličina populacije od 1.466 uticajne mjere, te prihvatajući graničnu stopu pogreške (*engl. margin of error*) od 3% i nivo pouzdanosti od 95%, procijenjeno je da je potrebna veličina uzorka 618 učesnica poticajne mjere. Imajući u vidu prethodna istraživanja koje je FZZZ provodio, pretpostavljena je stopa odgovora od 80%, te je izračunata potrebna veličina uzorka od 773 kako bi se zbog neodgovaranja prikupila procijenjena veličina uzorka. Za nasumično uzorkovanje je korištena komanda *gsample* u Stata softveru kako bi se dobila lista od 773 učesnika mjere koji su reprezentativne za populaciju žena, uz pretpostavku da će očekivana stopa odgovora biti 80%. Nakon provedenog istraživanja, stvarna stopa odgovora iznosi 60% i manja je za oko 20% od očekivane. Iz tog razloga, prikupljeni rezultati odgovaraju uzorku koji bi se dobio da je granična stopa pogreške 3,7%. Prilikom analize prikupljeni podataka, nije uočeno sistemski izostanak odgovora od učesnica mjere, tj. svi nedostajući podaci nedostaju nasumično, bez jasnog obrasca. Pored toga, ključne vrijednosti varijabli iz populacije (poput trenutni radni status ili trajanja nezaposlenosti prije stupanja u mjeru) odstupaju u očekivanim granicama od vrijednosti dobivenih iz prikupljenog uzorka, što upućuje da se radi o reprezentativnom uzorku.

Prema uobičajenoj metodologiji za ovakva istraživanja, metod uzorkovanja koji se koristio u ovom istraživanjima je stratificirani pristup uzorkovanju. Odabrane varijable za stratifikaciju u slučaju učesnika mjere su godine starosti, trajanje nezaposlenosti i stručna sprema. Možemo uočiti da ne postoje značajna odstupanja po pitanju odabira učesnika mjere iz različitih dobnih skupina, dužine trajanja nezaposlenost i stručne sprema između planiranog i prikupljenog uzorka, kao ni između populacije i prikupljenog uzorka (Tabela 1).

Starost	Planirani uzorak		Prikupljeni uzorak		Populacija	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Bez odgovora	19	2,5%	15	3,2%	33	2,3%
18-20	52	6,7%	23	5,0%	96	6,6%
21-30	323	41,8%	191	41,2%	618	42,2%
31-40	202	26,1%	125	26,9%	389	26,5%
41-50	107	13,8%	62	13,4%	202	13,8%
51-60	58	7,5%	40	8,6%	109	7,4%
61-65	12	1,6%	8	1,7%	19	1,3%
Ukupno	773	100,0%	464	100,0%	1466	100,0%
Trajanje nezaposlenosti	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Bez odgovora	1	0,1%	1	0,2%	5	0,3%
Do šest mjeseci	251	32,5%	147	31,7%	481	32,8%
Od 6 do 9 mjeseci	60	7,8%	29	6,3%	106	7,2%
Od 9 do 12 mjeseci	44	5,7%	28	6,0%	74	5,1%
Preko 12 mjeseci	417	54,0%	259	55,8%	800	54,6%
Ukupno	773	100,0%	464	100,0%	1.466	100,0%
Stručna sprema	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Bez odgovora	0	0,0%	0	0,0%	4	0,3%
KV	137	17,7%	83	17,9%	258	17,6%
NK	106	13,7%	63	13,6%	201	13,7%
SSS	291	37,6%	166	35,8%	554	37,8%
VS	26	3,4%	19	4,1%	46	3,1%
VSS	213	27,6%	133	28,6%	403	27,5%
Ukupno	773	100,0%	464	100,0%	1.466	100,0%

Tabela 1. Poređenje planiranog i prikupljenog uzorka sa populacijom, pregled po starosti, trajanju nezaposlenosti i stručnoj spremi učesnica mjere

Posmatrano po kantonima, postoje određena manja odstupanja u odnosu na populaciju i planirani uzorak. Značajnija razlika uočena je jedino u dva kantona, gdje je stopa prikupljenih odgovora bila niža u odnosu na očekivanu. U Zeničko-dobojskom kantonu prikupljeno je tek 35,8% od planiranog uzorka, a u Unsko-sanskom kantonu 38,8%. Kanton Sarajevo i Srednjobosanski kanton su prikupili odgovore od oko 59% planiranih ispitanica. S obzirom da je plan bio da svaki kanton prikupi minimalno 80% planiranog uzorka i da to nije ostvareno, ovakva odstupanja mogu dovesti do rezultata koji se ne mogu generalizovati na nivou kantona. Međutim, s obzirom da naknadnim analizama nije uočeno sistemsko odstupanje u smislu da ne postoji obrazac u odbijanju/nemogućnosti pristupa učesnicama za anketiranje, da sveukupna struktura anketiranih po godinama, statusu nezaposlenosti i stručnoj spremi ne odstupa značajno u populaciji i uzorku, rezultati daju validnu predstavu o stanju populacije. Tabela 2 daje pregled broja učesnica mjere po kantonima u populaciji, planiranom i prikupljenom uzorku.

Kanton	Planirani uzorak		Prikupljeni uzorak		Populacija	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Bosanskopodrinjski kanton	21	2,7%	19	4,1%	39	2,7%
Hercegovačko-neretvanski kanton	54	7,0%	49	10,6%	131	8,9%
Kanton 10	46	6,0%	34	7,3%	86	5,9%
Kanton Sarajevo	85	11,0%	50	10,8%	170	11,6%
Posavski kanton	15	1,9%	15	3,2%	42	2,9%
Srednjobosanski kanton	83	10,7%	49	10,6%	164	11,2%
Tuzlanski kanton	164	21,2%	119	25,6%	317	21,6%
Unsko-sanski kanton	104	13,5%	40	8,6%	197	13,4%
Zapadnohercegovački kanton	53	6,9%	36	7,8%	73	5,0%
Zeničko-dobojski kanton	148	19,1%	53	11,4%	247	16,8%
Ukupno	773	100,0%	464	0,6%	1466	100,0%

Tabela 2. Poređenje planiranog i prikupljenog uzorka sa populacijom, pregled po kantonima/županijama

4. REZULTATI

Kako je opisano u prethodnom poglavlju, putem anketiranja učesnica mjere prikupljene su informacije od interesa za istraživanje. U ovom poglavlju se razrađuju ključni rezultati, odnosno prikazani su rezultati evaluacije po sljedećim sekcijama:

- Status zaposlenih osoba po poticajnoj mjeri 6 i 12 mjeseci nakon isteka ugovora
- Trenutni radni status anketiranih učesnika mjere
- Situacija prije ulaska u mjeru
- Ocjena obrazovanja, potrebnih vještina i planova za budućnost
- Informisanje o mjeri, motivi ulaska u mjeru
- Ulazak i ocjena mjere
- Situacija nakon mjere i ocjena mjere
- Ocjena usluge Zavoda

4.1. Situacija prije ulaska u mjeru

Najveći procent nezaposlenih žena imao je opći stepen obrazovanja (osnovna ili gimnazija) i to 31,3% učesnica anketiranih učesnica. Veći je udio žena sa općim stepenom obrazovanja kod žena koje su dugoročne nezaposlene (34,7%) nego kod žena koje su kratkoročno (26,8%). Na drugom mjestu su žene (23,1%) koje su završile društvene nauke (psihologija, ekonomija, turizam, sociologija, pravo, politologija, informacijske i komunikacijske nauke, kineziologija). Ova dva stepena obrazovanja zastupljena su kod 54% učesnica mjere.

Oblast najvećeg završenog stepena obrazovanja	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Opći (osnovna ili gimnazija)	55	26,8%	90	34,7%	145	31,3%
Društvene nauke ¹	48	23,4%	59	22,8%	107	23,1%
Ostalo	27	13,2%	36	13,9%	63	13,6%
Usluge (lične, npr. frizer i sl.)	20	9,8%	22	8,5%	42	9,1%
Zdravstvo ²	15	7,3%	17	6,6%	32	6,9%
Tehničke nauke ³	8	3,9%	12	4,6%	20	4,3%
Prirodne nauke ⁴	8	3,9%	8	3,1%	16	3,4%
Biotehničke nauke ⁵	6	2,9%	8	3,1%	14	3,0%
Obrazovanje ⁶	9	4,4%	3	1,2%	12	2,6%
Humanističke nauke ⁷	7	3,4%	2	0,8%	9	1,9%
Umjetničko područje ⁸	2	1,0%	1	0,4%	3	0,6%
Bez odgovora	0	0,0%	1	0,4%	1	0,2%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

¹ Psihologija, ekonomija, turizam, sociologija, pravo, politologija, informacijske i komunikacijske nauke, kineziologija (sport)

² Medicina, farmacija, stomatologija, veterina) i socijalna zaštita

³ Arhitektura i urbanizam, elektrotehnika, građevinarstvo, geodezija i rudarstvo, hemijsko inženjerstvo, metalurgija, mašinstvo, tehnologija saobraćaja i transporta, računarstvo i informatika

⁴ Matematika, statistika, fizika, hemija, geonauke, meteorologija, biologija, zaštita okoliša

⁵ Poljoprivreda, šumarstvo, drvna tehnologija, ribarstvo, biotehnologija, prehrambena tehnologija

⁶ Pedagogija, logopedija i metodike nauka/umjetnosti

⁷ Historija, jezici, filozofija, arheologija, teorija likovnih umjetnosti, etnologija, teološke nauke

⁸ Dramske, filmske i elektroničke umjetnosti, muzička umjetnost, likovna umjetnost, arhitektura, dizajn

Tabela 3. Oblast najvećeg završenog stepena obrazovanja

Najveći procent učesnica mjere prije ulaska u mjeru su bile u braku (61,9%), dok je 32,3% bilo neudatih. Više žena koje su dugoročne nezaposlene bile su u braku (68,7%) nego žena koje su kratkoročno bile nezaposlene (52,2%).

Bračni status prije ulaska u mjeru „Zapošljavanja žena 2018“	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Udata	109	53,2%	178	68,7%	287	61,9%
Neudata	89	43,4%	61	23,6%	150	32,3%
Razvedena	5	2,4%	11	4,2%	16	3,4%
Udovica	0	0,0%	6	2,3%	6	1,3%
U vanbračnoj zajednici	1	0,5%	2	0,8%	3	0,6%
Bez odgovora	1	0,5%	1	0,4%	2	0,4%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 4. Bračni status prije uključenja u poticajnu mjeru

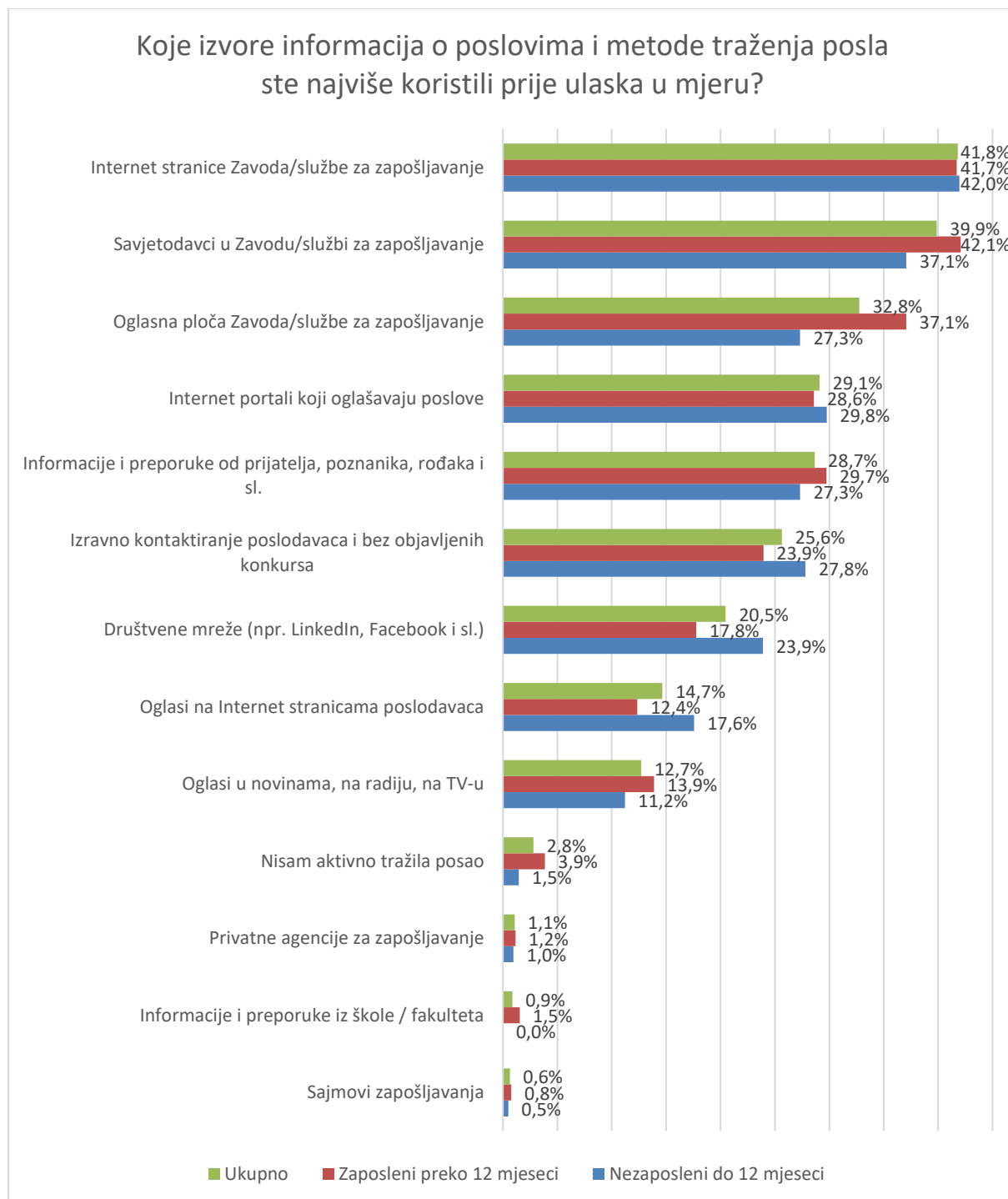
Analiza izvora iz koje učesnici u mjeri dobijaju informacije važna je zbog unapređenja komunikacije FZZZ/Službi za zapošljavanje sa klijentima, u ovom slučaju nezaposlenim licima. Najveći broj učesnica mjere koristi do tri izvora informacija o poslovima i metodama traženja posla (76,5%). Ovakvi rezultati upućuju da su učesnice mjere prije ulaska u mjeru koristili različite izvore za pronalazak zaposlenja. Nisu uočene značajne razlike između žena koje su kratkoročno i dugoročno bile nezaposlene: 75,7% dugoročno nezaposlenih žena i 77,6% kratkoročno nezaposlenih žena (do 12 mjeseci) koristilo je tri izvora/metode traženja posla.

Broj korištenih izvora/metoda traženja posla prije ulaska u mjeru	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
1	71	34,6%	96	37,1%	167	36,0%
2	51	24,9%	57	22,0%	108	23,3%
3	37	18,0%	43	16,6%	80	17,2%
4	25	12,2%	27	10,4%	52	11,2%
5	7	3,4%	20	7,7%	27	5,8%
6	7	3,4%	6	2,3%	13	2,8%
7	3	1,5%	5	1,9%	8	1,7%
8	3	1,5%	4	1,5%	7	1,5%
9	0	0,0%	1	0,4%	1	0,2%
Bez odgovora	1	0,5%	0	0,0%	1	0,2%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 5. Broj korištenih izvora informacija o poslovima

Kako bi se komunikacijama FZZZ/Službi za zapošljavanje strateški upravljalo, ali kako bi se kontinuirano unapređivala, važno je analizirati komunikacione kanale kojima se ciljne grupe dominantno informišu o otvorenim radnim mjestima, nevezano za mjeru koja je predmet evaluacije. Najveći broj učesnica mjere koristio Internet stranica FZZZ/Službe za zapošljavanje (41,8%), podjednako u obje kategorije učesnica mjere (dugoročna i kratkoročna nezaposlenost). Na drugom mjestu su savjetodavci u FZZZ/Službi za zapošljavanje (39,9%), uz nešto veći procent korištenja kod žena koje su bile dugoročno nezaposlene (42,1%) u odnosu na kratkoročno nezaposlene žene (37,1%). Oglasna ploča FZZZ/Službe za zapošljavanje nalazi se na trećem mjestu (32,8% učesnica koristilo je ovaj izvor), uz veću zastupljenost kod žena koje su dugoročno nezaposlene (37,1%) u odnosu na kratkoročnu nezaposlenost (27,3%).

Internet portali koji oglašavaju poslove tek su na četvrtom mjestu, gdje je 29,1% učesnica koristilo ovaj vid traženja posla, bez značajnijih razlika između žena koje su bile dugoročno i kratkoročno nezaposlene.

Grafikon 1. Izvori informacija o poslovima i metode traženja posla koje učesnice mjere najviše koriste prije ulaska u mjeru

Napomena: Učesnici istraživanja su mogli izabrati više od jedne metode informisanja o otvorenim radnim mjestima

LR

Učesnice poticajne mjere „Zapošljavanje žena 2018“ se na tržištu rada susreću sa brojnim preprekama, koje im onemogućavaju zaposlenje, a samim time produžavaju njihovo čekanje na zaposlenje, te ih stavljaju u rizik od neaktivnosti i potpunog isključivanja sa tržišta rada. Žene su posebno predmet diskriminacije, i suočavaju se sa više od jedne prepreke. Međutim, najveći procenat učesnica mjere (52,2%) suočio se sa jednom preprekom, 24,4% sa dvije prepreke, a 12,1% sa tri prepreke. Broj učesnica mjera koji se suočio sa više od tri prepreke iznosi 11,4%.

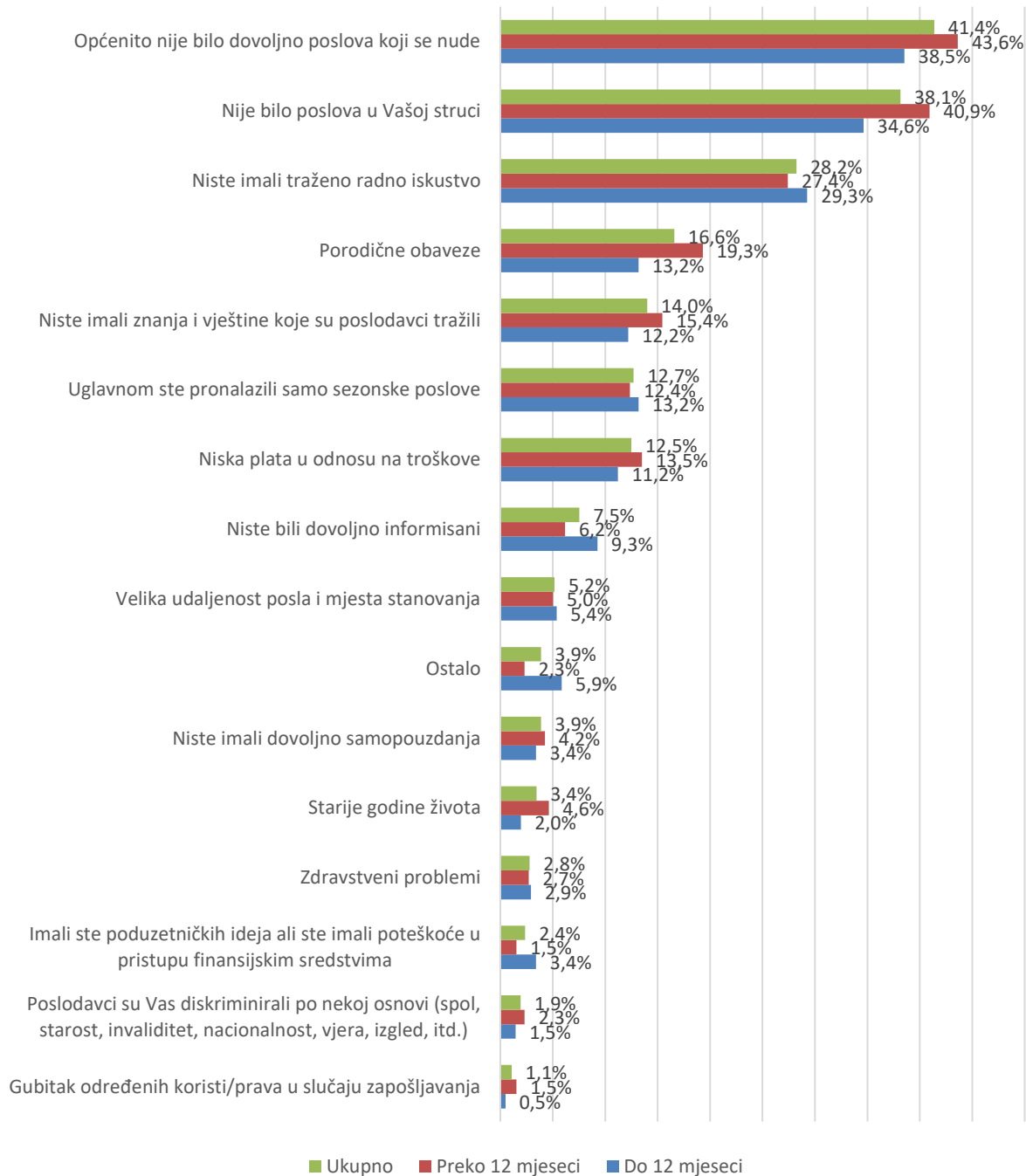
Posmatrano po kategorijama, ne postoji značajna razlika u pogledu broja prepreka između žena koje su dugoročno ili kratkoročno bile nezaposlene prije uključivanja u mjeru: 89,8% žena koje su kratkoročno bile zaposlene susrelo se sa do tri prepreke, u poređenju sa 87,6% žena koje su bile nezaposlene duže od 12 mjeseci.

Broj prepreka za zapošljavanje prije ulaska u mjeru	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
1	109	53,2%	133	51,4%	242	52,2%
2	54	26,3%	59	22,8%	113	24,4%
3	21	10,2%	35	13,5%	56	12,1%
4	6	2,9%	17	6,6%	23	5,0%
5	4	2,0%	8	3,1%	12	2,6%
6	4	2,0%	3	1,2%	7	1,5%
7	2	1,0%	1	0,4%	3	0,6%
8	1	0,5%	0	0,0%	1	0,2%
9	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
10	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
11	0	0,0%	2	0,8%	2	0,4%
12	1	0,5%	0	0,0%	1	0,2%
13	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
14	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
15	0	0,0%	1	0,4%	1	0,2%
Bez odgovora	3	1,5%	0	0,0%	3	0,6%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 6. Broj prepreka za zapošljavanje koje su imali učesnice mjere prije nego su dobili posao u sklopu aktivne mjere zapošljavanja

Pored brojnosti prepreka sa kojima su suočile učesnice mjere, važno je i analizirati koje su to prepreke. Najznačajnija prepreka za učesnike mjere je nedostatak poslova na tržištu rada (41,4%). Ova prepreka je nešto izraženija kod žena koje su bile duže nezaposlene (43,6%) u odnosu na žene koje su bile nezaposlene do 12 mjeseci (38,5%). Na drugom mjestu je nedostatak poslova u struci (38,1%), gdje se opet može uočiti razlika između žena koje su dugoročno bile nezaposlene (40,9%) i kratkoročno (34,6%). Na trećem mjestu je nedostatak traženog radnog iskustva, prijavljen kao prepreka od strane 28,2% bez značajnijih razlika između žena koje su kratkoročno i dugoročne nezaposlene. Porodične obaveze se pojavljuju tek kao četvrtka prepreka, prijavljene od strane 16,6% učesnica mjere i nešto su zastupljenije kod žena koje su dugoročno nezaposlene (19,3%) u odnosu na žene koje su kratkoročno nezaposlene (13,2%).

Jeste li imali neke od sljedećih prepreka za zapošljavanje prije nego ste dobili posao u sklopu aktivne mjere Zapošljavanja žena 2018?

Grafikon 2. Najvažnije prepreke za zapošljavanje prije nego su učesnice mjere dobile posao u sklopu aktivne mjere zapošljavanja

Napomena: Učesnici istraživanja su mogli izabrati više od jedne metode

Žena je tradicionalno u nekim društvima zadužena za brigu o porodice. Neplaćeni posao u kući i briga oko djece može se posmatrati kao jedna prepreka zapošljavanju. Najveći procent žena nije imao djece do 18 godina starosti prije ulaska u mjeru (53,2%), s tim da se može uočiti značajna razlika između žena koje su nezaposlene do 12 mjeseci (64,4% nema djece), u odnosu na žene koje su bile nezaposlene duže od 12 mjeseci (44,4%). Značajan procent žena je imao jedno dijete (23,3%), dva djeteta (15,1%) ili više od dva djeteta (8,4%). Postoje značajne razlike po pitanju broja djece između žena koje su bile kratkoročno i dugoročno nezaposlene.

Broj djece koja su imala do 18 godina starosti prije nego ste se zaposlili u mjeri zapošljavanja	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
0	132	64,4%	115	44,4%	247	53,2%
1	34	16,6%	74	28,6%	108	23,3%
2	19	9,3%	51	19,7%	70	15,1%
3	8	3,9%	5	1,9%	13	2,8%
4	0	0,0%	1	0,4%	1	0,2%
5	0	0,0%	4	1,5%	4	0,9%
Bez odgovora	12	5,9%	9	3,5%	21	4,5%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

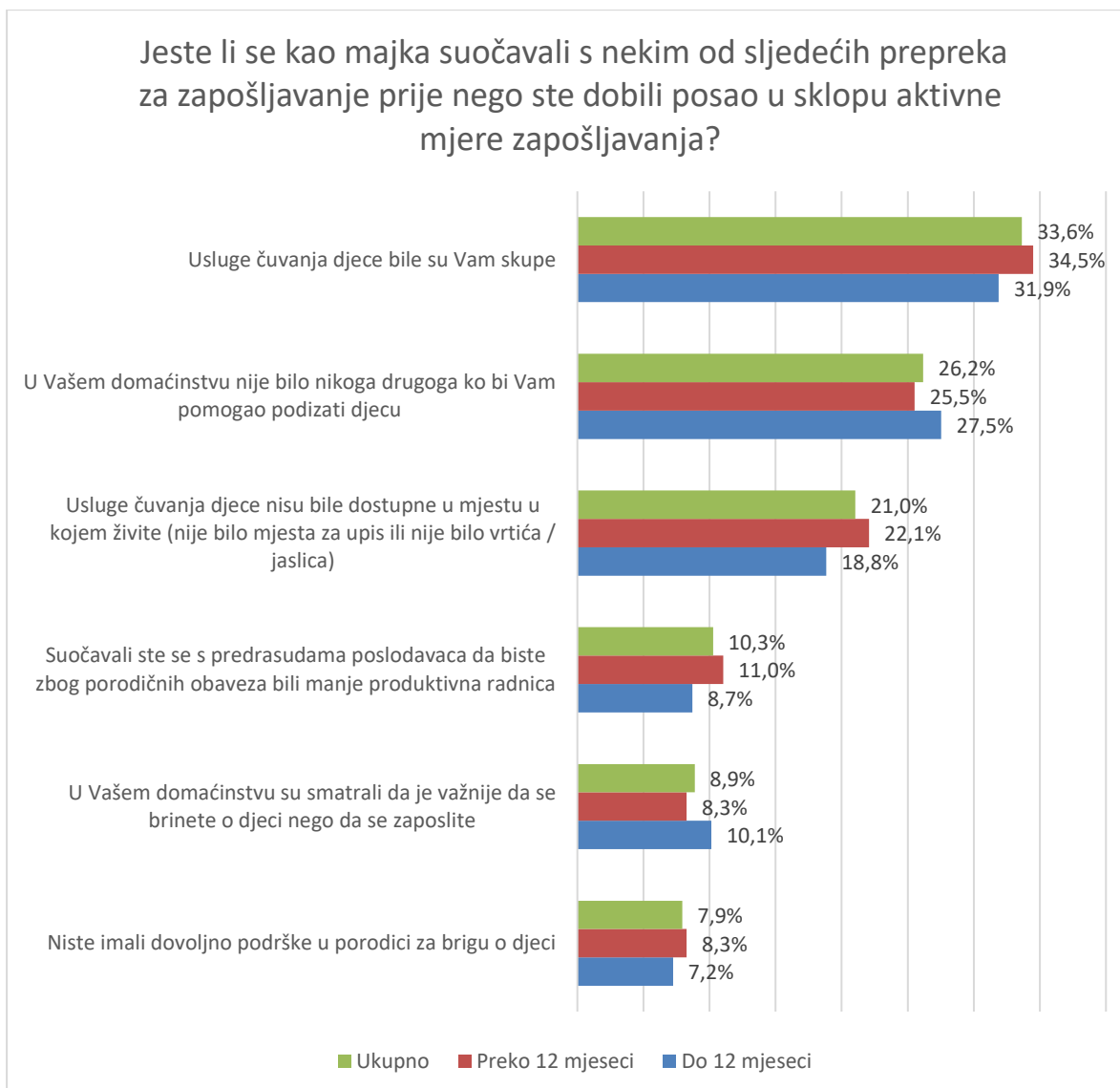
Tabela 7. Broj djece koja su imala do 18 godina starosti prije nego ste se zaposlili u mjeri zapošljavanja

Dugoročno nezaposlene žene češće vode brigu o porodici i imaju više djece u odnosu na žene koje su bile kratkoročno nezaposlene prije stupanja u mjeru. Najveći procent žena (76,1%) nije imalo djece starije od 18 godina prije ulaska u mjeru, što je manje slučaj kod žena koje su bile duže od 12 mjeseci nezaposlene (70,7%) u odnosu na žene koje su bile duže od 12 mjeseci nezaposlene (82,9%).

Broj djece koja su imala 18 godina i više prije nego ste se zaposlili u mjeri zapošljavanja	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
0	170	82,9%	183	70,7%	353	76,1%
1	11	5,4%	32	12,4%	43	9,3%
2	14	6,8%	24	9,3%	38	8,2%
3	2	1,0%	5	1,9%	7	1,5%
4	0	0,0%	3	1,2%	3	0,6%
5	0	0,0%	2	0,8%	2	0,4%
Bez odgovora	8	3,9%	10	3,9%	18	3,9%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 8. Broj djece koja su imala 18 godina i više prije nego ste se zaposlili u mjeri zapošljavanja

Učesnice mjere (214 učesnica mjere koje su imale djecu mlađu ili stariju od 18 godine prije ulaska u mjeru) su se kao majka suočavale s prepreka za zapošljavanje prije uključenja u mjeru. Najznačajniji razlog je povezan s cijenom uslugama čuvanja djece. Naime, 33,6% učesnica mjere navodi da su usluge bile preskupe. Drugi najčešći razlog je povezan sa nemogućnošću da član porodice pomogne podizanje djece (26,2%). Treći razlog se odnosi na nedostatak usluga čuvanja djece u kojima je učesnica mjere živjela (21,0%). Određena odstupanja između žena koje su bile nezaposlene do 12 i preko 12 mjeseci postoje, ali one nisu posebno izražena.

Grafikon 3. Prepreka za zapošljavanje prije nego što su učesnice mjere dobili posao u sklopu aktivne mjere zapošljavanja

Najveći procent žena (72,7%) nije imao starijih osoba u svom kućanstvu koje su zavisile o aktivnoj brzi učesnice mjere prije nego što su se zaposlili u mjeru zapošljavanja. Razlika između žena koje su kratkoročno i dugoročne bile nezaposlene prije uključivanja u mjeru ne postoji.

Broj starijih osoba u kućanstvu koje su ovisile o aktivnoj brizi učesnice mjere prije nego ste se zaposlili u mjeri zapošljavanja	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
0	148	72,2%	187	72,2%	335	72,2%
1	30	14,6%	39	15,1%	69	14,9%
2	20	9,8%	19	7,3%	39	8,4%
3	1	0,5%	5	1,9%	6	1,3%
4	0	0,0%	2	0,8%	2	0,4%
Bez odgovora	6	2,9%	7	2,7%	13	2,8%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 9. Broj starijih osoba u kućanstvu koje su ovisile o aktivnoj brizi učesnice mjere prije nego ste se zaposlili u mjeri zapošljavanja

Pitanje usklađivanje porodičnog i privatnog života je od posebne važnost za žene u tradicionalnim društvima poput BiH. Oko 34% učesnica mjere smatra da usklađivanje nije potrebno, odnosno da ovo pitanje se ne odnosi na njih jer nemaju djecu niti starije osobe koje ovisе o njima. Razlika je uočljiva između žena koje su bile nezaposlene duže od 12 mjeseci i koje su bile nezaposlene kraće od 12 mjeseci. Žene koje su kraće bile nezaposlene smatraju da se ovo pitanje ne odnosi na njih u većem procentu (39,0%) u odnosu na žene koje su duže nezaposlene (29,7%). Učesnice mjere općenito smatraju da bi veća podrška poslodavaca bila potreba (20,9%) i ugovor o radu sa skraćenim radnim vremenom (11,2%).

Šta mislite da bi Vam najviše pomoglo u usklađivanju radnog i porodičnog života?	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Ovo pitanje se ne odnosi na Vas jer nemate djecu ni starije osobe koji ovisе o Vama	80	39,0%	77	29,7%	157	33,8%
Veća podrška poslodavaca	34	16,6%	63	24,3%	97	20,9%
Ugovor o radu sa skraćenim radnim vremenom	24	11,7%	28	10,8%	52	11,2%
Bez odgovora	18	8,8%	18	6,9%	36	7,8%
Veća dostupnost vrtića / jaslica / cjelodnevni škola	13	6,3%	20	7,7%	33	7,1%
Veća podrška članova porodice	13	6,3%	18	6,9%	31	6,7%
Ostalo	15	7,3%	16	6,2%	31	6,7%
Rad od kuće	6	2,9%	10	3,9%	16	3,4%
Veća podrška kolega na poslu	2	1,0%	7	2,7%	9	1,9%
Veća dostupnost ustanova za staranje o starijima		0,0%	2	0,8%	2	0,4%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 10. Usklađivanje privatnog i radnog porodičnog života

Najveći procent učesnica mjere živi u domaćinstvu u kojem je barem jedna osoba zaposlena (75,9%). Ovaj procent je nešto manji za učesnice mjere koje su dugoročno nezaposlene i iznosi 73,0%, dok je kod žena koje su bile kratkoročne nezaposlene čak 79,5%. Drugim riječima, žene koje su prije uključivanja u mjeru bile kratkoročno nezaposlene imaju veće šanse da će živjeti u porodici gdje barem jedna osoba radi.

Broj osoba u domaćinstvu koji je zaposlen (ne uključujući učesnicu mjere)	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Niko (0)	41	20,0%	69	26,6%	110	23,7%
1	126	61,5%	158	61,0%	284	61,2%
2	29	14,1%	24	9,3%	53	11,4%
3	6	2,9%	5	1,9%	11	2,4%
4	2	1,0%	2	0,8%	4	0,9%
Bez odgovora	1	0,5%	1	0,4%	2	0,4%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 11. Broj osoba u domaćinstvu koji je zaposlen (ne uključujući učesnicu mjere)

Značajan procent osoba koje su učestvovala u programu (54,6%) su bile nezaposlene preko 12 mjeseci. Drugim riječima, ova mjera je bila usmjerena na rješavanje dugoročne nezaposlenosti u slučaju 54,6% nezaposlenih osoba, dok se u ostalim situacijama radilo o kraćem periodu nezaposlenosti (do godinu dana). S obzirom da mjera nastoji spriječiti dugotrajnu nezaposlenost, rezultati istraživanja će biti prikazani odvojeno za osobe nezaposlene do 12 mjeseci prije uključivanja u mjeru (kratkoročna nezaposlenost) i osobe nezaposlene preko 12 mjeseci (dugoročna nezaposlenost)

Trajanje nezaposlenosti u mjesecima	Broj osoba	Procent
Do šest mjeseci	486	33,2%
Od 6 do 9 mjeseci	106	7,2%
Od 9 do 12 mjeseci	74	5,0%
Preko 12 mjeseci	800	54,6%
Ukupno	1466	100,0%

Tabela 12. Trajanje nezaposlenosti u mjesecima

Značajan procent osoba koje su učestvovala u programu (54,6%) su bile nezaposlene preko 12 mjeseci. Kada se posmatra promjena statusa zaposlenosti šest i 12 mjeseci nakon isteka perioda po statusu nezaposlenosti prije uključivanja u mjeru, vidimo da u ukupnom broju zaposlenih osoba nema značajnih odstupanja u odnosu na početni period. Drugim riječima, 54% zaposlenih osoba 12 mjeseci nakon isteka ugovora odnosi se na osobe koje su na početku perioda bile nezaposlene duže od godinu dana.

Trajanje nezaposlenosti na početku zaposlenja	Na početku perioda		Šest mjeseci nakon isteka ugovora		12 mjeseci nakon isteka ugovora	
Do šest mjeseci	486	33,2%	299	34,8%	278	33,7%
Od 9 do 12 mjeseci	74	5,0%	45	5,2%	43	5,2%

Pd 6 do 9 mjeseci	106	7,2%	63	7,3%	58	7,0%
Preko 12 mjeseci	800	54,6%	452	52,6%	445	54,0%
Ukupno	1466	100,0%	859	100,0%	824	100,0%

Tabela 13. Status zaposlenih osoba po poticajnoj mjeri 6 i 12 mjeseci nakon isteka ugovora, pregled promjena po trajanju nezaposlenosti

4.2. Informisanje o mjeri, motivi ulaska u mjeru

Institucije kreiranim sadržajem šalju poruku putem nekog kanala komunikacije, ili neke vrste medija, da bi ta poruka stigla do određene grupe korisnika. Specifično za FZZZ/Službe za zapošljavanje je da su ciljne grupe veoma precizno definisane, te da kada do njih stigne poruka, oni bi trebalo da uoče poruku i da je razumiju. Zbog toga je jako važno da se kanali komunikacije redovno analiziraju, te da budu prilagođeni ciljanim grupama.

Najčešći način informisanja o mjeri sufinansiranog zapošljavanja učesnica poticajne mjere koju je provodio FZZZ u 2018/2019. godini je putem poslodavca kod kojeg je učesnica mjere radila ili planirala da radi. Čak 25% učesnica je na ovaj način došlo do informacije. Dva dodatno značajna izvora korištenja informacija su od savjetnika/zaposlenika u Zavodu/Službi za zapošljavanje (21,6%) i privatno (od prijatelja, poznanika, porode) i to 15,9%. Ostali značajni kanali: Internet stranice Zavoda/Službe za zapošljavanje (9,1%), iz novina / medija / Interneta (7,3%), putem društvenih mreža (Facebook i sl.) (6,3%), i sa oglasne ploče u Zavodu/Službi za zapošljavanje (3,7%).

Od ukupnog broja vidova informisanja, 34,5% je povezano sa Zavodom/Službom za zapošljavanje, bilo da se radi da je informacija dobivena od savjetnika/zaposlenika (21,6%), Internet stranice Zavoda/Službe (9,1%), oglasne ploče Zavoda/Službe (3,7%) ili prezentaciji koju je organizovao Zavod/Služba (0,2%). Ovakvi rezultati upućuju na značaj ostalih izvora u širenju informacija o dostupnim poticajnim mjerama, te ukazuje na potrebu na veći angažman FZZZ/Službe u promociji poticajne mjere.

Tabela 14 sadrži kompletnu listu načina informisanja o mjeri sufinansiranog zapošljavanja učesnica mjere koju je provodio FZZZ u 2018/2019. godini.

Kako ste saznali za mjeru sufinanciranog zapošljavanja žena koju je provodio Zavod/Službe za zapošljavanje u 2018/2019. godini?	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Od poslodavca kod kojeg ste radili ili planirali raditi	50	24,4%	66	25,5%	116	25,0%
Od savjetnika / zaposlenika u Zavodu/Službi za zapošljavanje	41	20,0%	59	22,8%	100	21,6%
Privatno (od prijatelja, poznanika, porodice)	32	15,6%	42	16,2%	74	15,9%
Sada prvi put čujete za to	20	9,8%	25	9,7%	45	9,7%
Preko Internet stranice Zavoda/Službe za zapošljavanje	22	10,7%	20	7,7%	42	9,1%
Iz novina / medija / Interneta	19	9,3%	15	5,8%	34	7,3%
Putem društvenih mreža (Facebook i sl.)	11	5,4%	18	6,9%	29	6,3%
Sa oglasne ploče u Zavodu/Službi za zapošljavanje	8	3,9%	9	3,5%	17	3,7%
Od lokalnih vlasti	1	0,5%	1	0,4%	2	0,4%
U obrazovnoj ustanovi		0,0%	1	0,4%	1	0,2%
Na sajmu zapošljavanja	1	0,5%		0,0%	1	0,2%
Na prezentacijama koje je organizirao Zavod/Služba za zapošljavanje	0	0,0%	1	0,4%	1	0,2%
Bez odgovora	0	0,0%	1	0,4%	1	0,2%
Ostali izvori	0	0,0%	1	0,4%	1	0,2%
Grand Total	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 14. Način informisanja o mjeri sufinanciranog zapošljavanja učesnica mjere koju je provodio FZZZ u 2018/2019. godini

Većina učesnica mjere smatra da su dobila potpuno jasne i nedvosmislene informacije o pravima i obavezama (39,9%) ili uglavnom jasne informacije (28,7%), što znači da je blizu 68,5% učesnica mjere zadovoljno informacijama koje su im pružene o samoj mjeri.

Kakve informacije ste dobili konkretno o mjeri za zapošljavanje žena od savjetnika/ice ili na Internet stranicama Zavoda/službe prije nego ste ušli u tu mjeru?	Ukupno	
	Broj učesnica	Procent
Potpuno jasne i nedvosmislene informacije o Vašim pravima i obavezama	185	39,9%
Uglavnom jasne informacije	133	28,7%
Neke važne informacije niste dobili	5	1,1%
Dobili ste samo osnovne informacije	46	9,9%
Niste tražili nikakve informacije	38	8,2%
Niste dobili nikakve informacije	8	1,7%
Bez odgovora	49	10,6%
Ukupno	464	100,0%

Tabela 15. Kvalitet dobivenih informacija o mjeri za zapošljavanje žena od savjetnika/ice ili na Internet stranicama Zavoda/službe prije ulaska u mjeru

Motivi i motivacija su predmet psihologije čovjeka i predstavljaju unutrašnje faktore koji pokreću čovjeka na aktivnost i na određeno ponašanje da bi zadovoljio potrebe. Kako bi se razumjelo ponašanje korisnika mjere neophodno je analizirati njihove motive za uključivanje u mjeru. Tri najvažnija motiva za uključivanje u mjeru za zapošljavanje su finansijska korist (59,9% učesnica smatra da je ovo najvažniji motiv), da osoba nije bez posla (53,9%), sticanje poslova koji nisu „na crno“ (44,6%) i da se osigura zaposlenje i nakon mjere (40,5%). U suštini, možemo uočiti da najvažniji motivi za uključivanje u mjeru su egzistencijalne prirode - sticanje finansijske korisnosti, tefer i dugoročno zaposlenje. Kako bismo dobili potpuniju sliku o motivima, odgovori učesnika sa „uglavnom da“ i „u potpunosti da“ grupisani su u jednu kategoriju, a „uopšte ne“ i „uglavnom ne“ u drugu kategoriju. Grafikon 4 sumira ove odgovore.

Koji su Vam bili glavni motivi za uključivanje u mjeru za zapošljavanje?	Uopšte ne (1)	Uglavnom ne (2)	Niti da niti ne (3)	Uglavnom da (4)	U potpunosti da (5)	Bez odgovora
Zbog finansijske koristi	1,1%	0,6%	3,9%	23,9%	59,9%	10,6%
Da niste bez posla	0,6%	2,4%	7,3%	24,4%	53,9%	11,4%
Da dobijete posao koji nije "na crno"	3,9%	3,7%	9,9%	22,2%	44,6%	15,7%
Da se nakon mjere zaposlite kod tog poslodavca	4,1%	3,2%	17,0%	20,7%	40,5%	14,4%
Da steknete iskustvo u Vašem zanimanju / struci	20,0%	8,8%	9,5%	15,1%	32,3%	14,2%
Radi sticanja radnog iskustva koje Vam je uslov za prijavljivanje na konkurse za poslove	9,9%	6,0%	15,7%	21,8%	29,7%	16,8%
Da se uključite u svijet radnih ljudi i naučite "kulturi rada"	7,5%	7,8%	18,5%	22,0%	28,0%	16,2%
Da steknete korisna poznanstva	4,5%	6,9%	18,3%	29,1%	25,0%	16,2%
Mislili ste da Vam je to bio jedini način da dobijete posao	6,3%	10,3%	27,2%	17,9%	22,0%	16,4%
Da steknete uvjete za polaganje stručnog ispita	34,9%	11,0%	8,8%	9,9%	19,2%	16,2%
Da ispunite uslove koji su Vam bili potrebni za ulazak u penziju	42,0%	6,3%	9,1%	6,7%	18,5%	17,5%

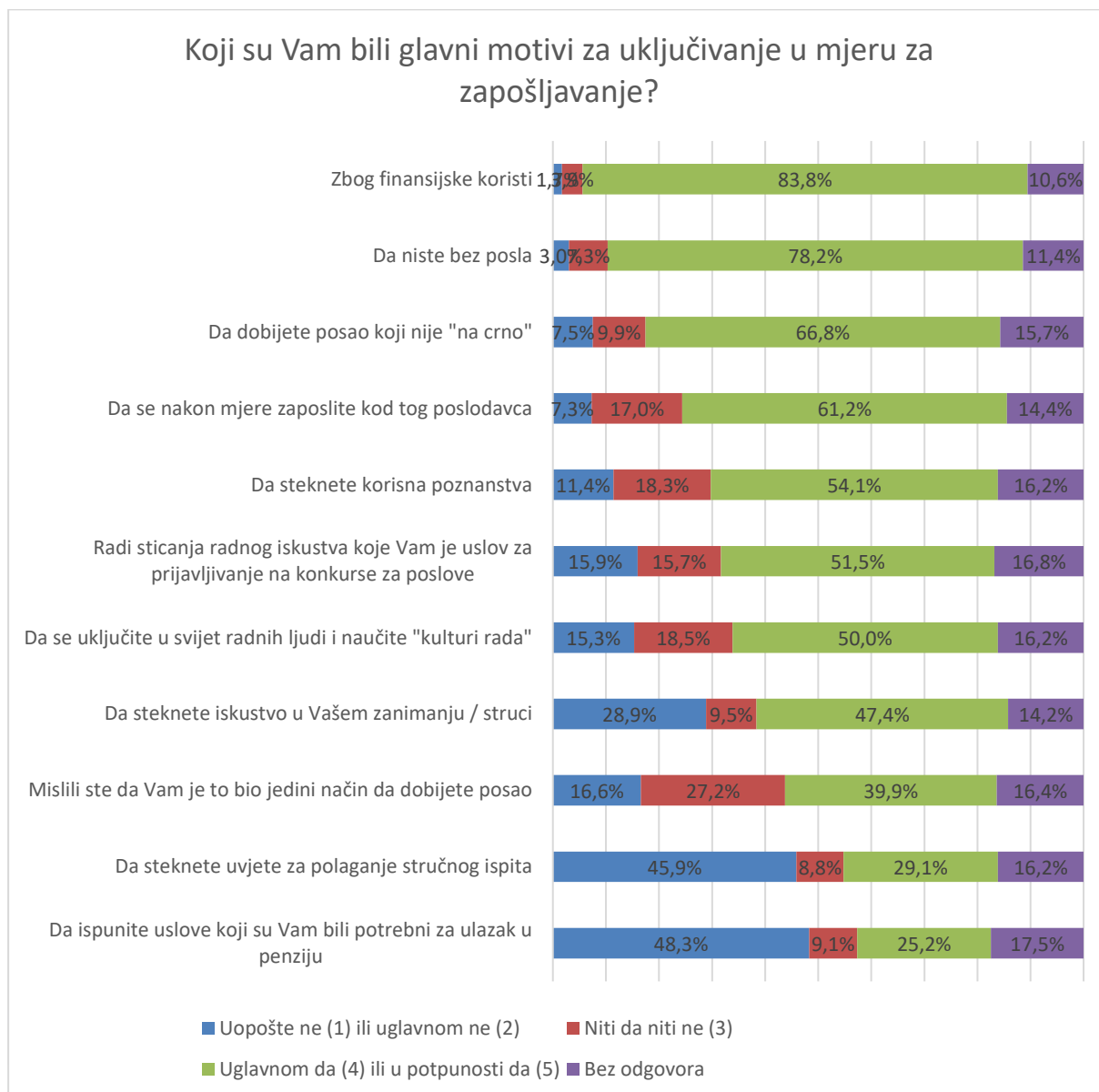
Tabela 16. Glavni motivi za uključivanje u mjeru za zapošljavanje

Najveći procent učesnica mjere (83,8%) navodi da je finansijska korist bio glavni motiv za uključivanje u mjeru zapošljavanja (u potpunosti se slaže ili se uglavnom slaže sa tvrdnjom). Pored finansijske korisnosti, učesnice mjere navode kao glavne motive uopšteno zaposlenje: da nisu bez posla navodi 78,2% učesnica, dobivanje posla koji nije „na crno“ 66,8%, a mogućnost zaposlenja kod drugog poslodavca 61,2%. Kao što je već istaknuto, ovakvi rezultati ukazuju na važnost finansijsko-egzistencijalnih motiva za uključivanje u mjeru.

Sticanje korisnih poznanstava je prepoznato kao važan ili veoma važan motiv kod 51,1% učesnica, sticanje radnog iskustva kod 51,5%, a uključivanje u svijet radnih ljudi i učenje „kulture rada“ kod 50% učesnica mjere.

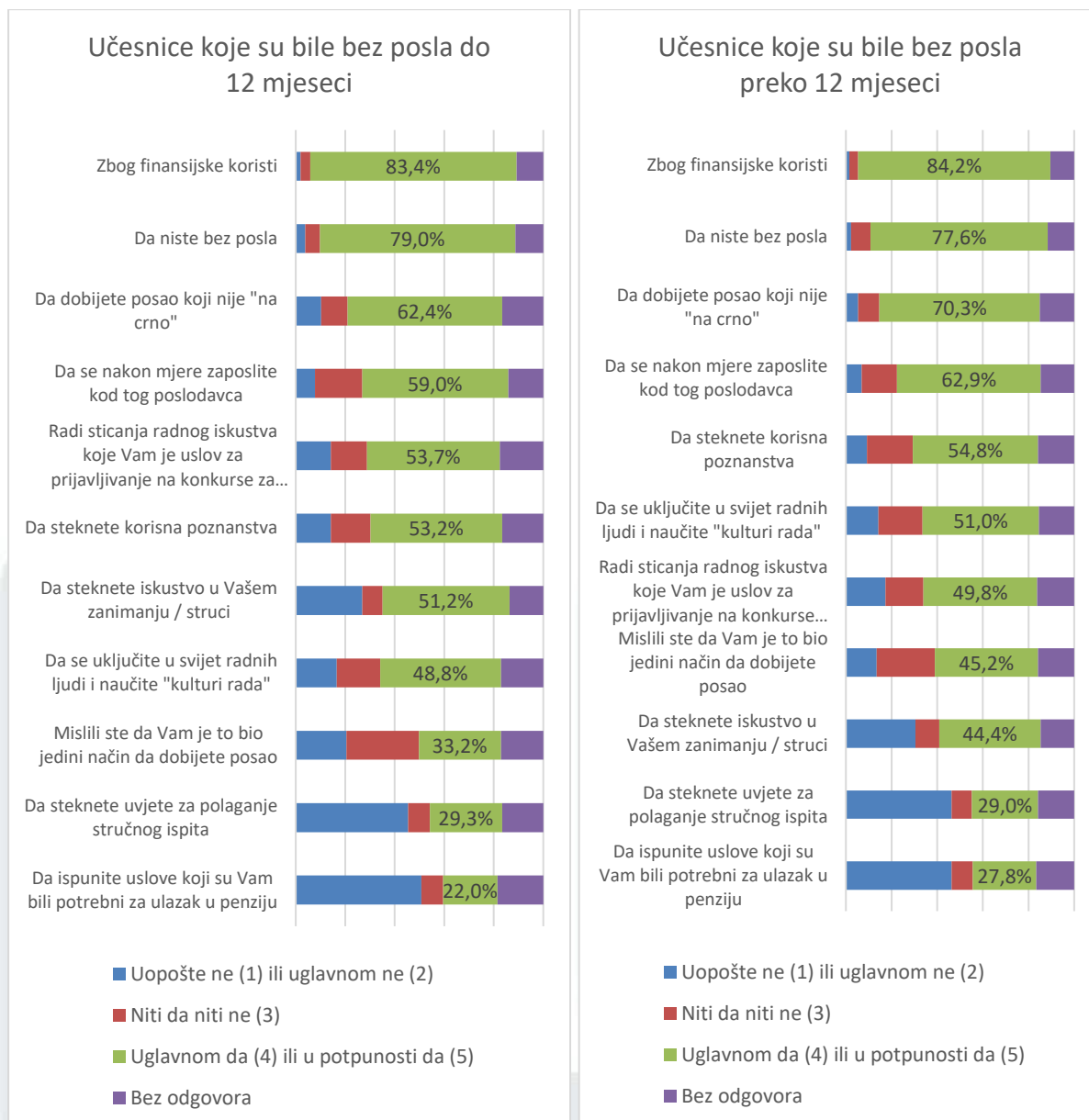
Ostali motivi koji su ocijenjeni kao bitni za manje od 50% učesnika mjere su: sticanje iskustva u okviru zanimanja/struke (47,4%), jedini način zaposlenja (39,9%), sticanje uslova za polaganje stručnog ispita (29,1%) i sticanje uslova za odlazak u penziju (25,2%).

Interesantno, skoro 39,9% učesnica mjere smatra da je to ulazak u ovu mjeru jedini način da se dobije posao.

Grafikon 4. Glavni motivi za uključivanje u mjeru za zapošljavanja

Kada se motivi razmatraju po statusu učesnice prije uključivanja u mjeru, možemo uočiti da se najvažniji motivi ne razlikuju značajno. Nešto veći procent učesnica mjere koje su dugoročno bile nezaposlene (70,3%) kao motiv navodi dobivanje posla koji nije „na crno“ u odnosu na žene koje su bile kratkoročno nezaposlene (62,4%). Pored toga, veći procent žena koje su bile dugoročno nezaposlene prije uključivanja u mjeru (45,2%) navodi da su vjerovale da je to jedini način da dobiju posao, u poređenju sa ženama koje su bile kratkoročno nezaposlene (33,2%).

Grafikon 5. Glavni motivi za uključivanje u mjeru za zapošljavanje po statusu učesnice mjere prije uključivanja u poticajnu mjeru

Posmatrano sveukupno, 50,2% učesnica mjere smatra da bi mogli pronaći posao u struci i bez pomoći mjere zapošljavanja. Dominantan cilj mjere da se spriječi dugoročne nezaposlenost žena. U tom kontekstu, mjera je očito djelomično pomogla jer značajan procent žena vjeruje da bi mogle pronaći posao i bez poticajne mjere. Međutim, tek 17,7% smatra da bi pronašli posao, samo ne brzo, dok 24,6% smatra da bi pronašli posao ali izvan struke. Tek 8% učesnica mjere smatra da bi pronašli posao bez problema. Ovakve rezultate treba interpretirati sa oprezom jer oko 27,6% učesnica mjere ne može izvršiti procjenu.

Žene koje su duže bile nezaposlene prije uključivanja u mjeru u nešto manjem procentu vjeruju da bi pronašle zaposlenje: 46,7% žena koje su dugoročno bile nezaposlene vjeruju da bi pronašli posao, bilo u svojoj struci ili izvan svoje struke bez poticajne mjere, u poređenju sa 54,6% žena koje su bile kratkoročno nezaposlene. Pored toga, 24,7% žena koje su bile dugoročno nezaposlene vjeruju da je učešće u mjeri bilo ključno za zapošljavanje, i da bez mjere ne bi pronašli posao, u poređenju sa 19,0% žena koje su bile kratkoročno nezaposlene prije uključivanja u mjeru.

Biste li, prema Vašem mišljenju, tada našli posao i bez pomoći aktivne mjere za zapošljavanje žena?	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Da u Vašoj struci, samo ne tako brzo	46	22,4%	36	13,9%	82	17,7%
Da u Vašoj struci, svakako	15	7,3%	22	8,5%	37	8,0%
Da, izvan struke	51	24,9%	63	24,3%	114	24,6%
Ne možete procijeniti	54	26,3%	74	28,6%	128	27,6%
Ne, jer je učešće u mjeri za zapošljavanje bilo ključno da dobijete posao	39	19,0%	64	24,7%	103	22,2%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 17. Mogućnost pronalaska posla bez pomoći aktivne mjere za zapošljavanje

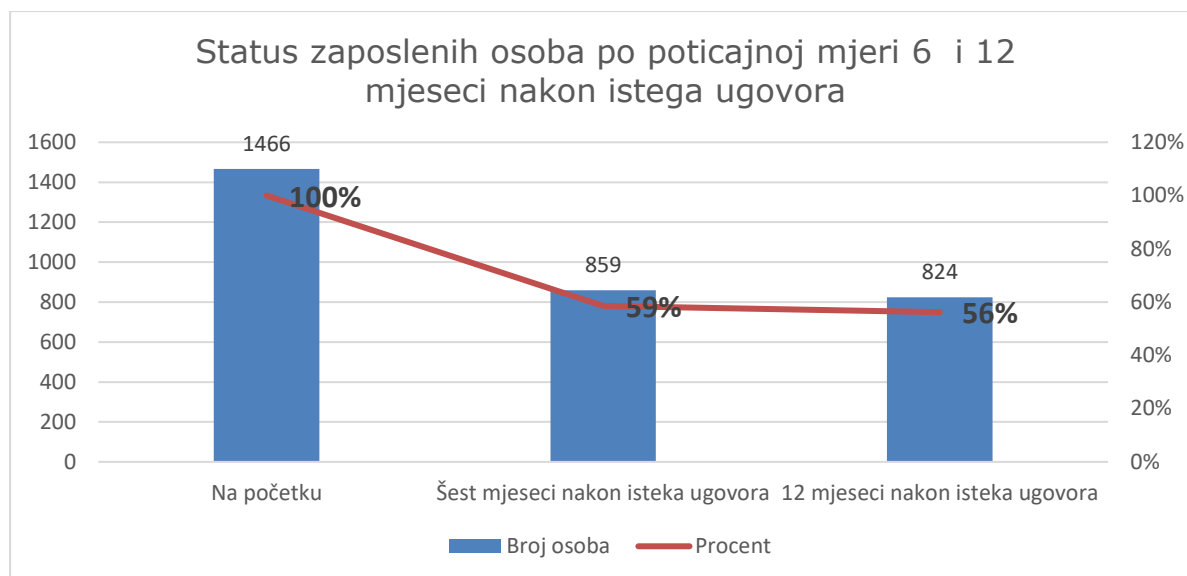
U uključivanju učesnika u mjeru značajnu ulogu imaju samoinicijativa učesnica mjere (38,4%), poslodavci (34,1%), i tek onda savjetnik/ica iz FZZZ/Službe za zapošljavanje (15,7%). Naime, u 34,1% slučajeva poslodavac se obratio učesnici mjere, i taj procent se ne razlikuje dugo kod žena koje su bile dugoročno ili kratkoročno nezaposlene prije uključivanja u mjeru. Drugi najčešći način je inicijativa učesnice mjere, bilo da se učesnice mjere obraća savjetniku FZZZ/Službe i na taj način iskazuje interes (15,9%), ili da se direktno obraća poslodavcu (22,4%). Žene koje su bile kratkoročne nezaposlene prije uključivanja u mjeru iskazale su veću samoinicijativu po pitanju obraćanja poslodavcu (27,8%) nego žene koje su bile dugoročno nezaposlene (18,1%). Ohrabruje i spoznaja da je tek mali procent žena (1,9%) već radio kod istog poslodavca „na crno“, te da je kroz mjeru izvršeno formalno zaposlenje.

Kako je započelo Vaše učešće u mjeri za zapošljavanja žena?	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Vaš savjetnik/ica u FZZZ/Službi Vas je obavijestio/la da se nudi posao za koji ispunjavate uslove za ulazak u mjeru	29	14,1%	44	17,0%	73	15,7%
Vi ste se obratili savjetniku/ici u FZZZ/Službi te ste izrazili interes za učešće u mjeri	28	13,7%	46	17,8%	74	15,9%
Vi ste se obratili poslodavcu i rekli mu da ispunjavate uslove za mjeru	57	27,8%	47	18,1%	104	22,4%
Poslodavac se Vama sam obratio	69	33,7%	89	34,4%	158	34,1%
I prije mjere ste radili kod istog poslodavca samo "na crno"	1	0,5%	8	3,1%	9	1,9%
Niste sigurni	18	8,8%	24	9,3%	42	9,1%

Tabela 18. Način započinjanja učešće u mjeri za zapošljavanje žena

4.3. Trenutni radni status anketiranih učesnica mjere

Kao što je već istaknuto, mjeru je koristilo ukupno 775 preduzeća i 1.466 žena. Šest mjeseci nakon isteka ugovora o radu, 58,6% zaposlenih osoba po poticajnoj mjeri je i dalje bio u radnom odnosu, dok je nakon 12 mjeseci taj procent pao dodatno za 3%, na 56,2%.

Grafikon 6. Status zaposlenih osoba po poticajnoj mjeri 6 i 12 mjeseci nakon isteka ugovora

Najveći procent zaposlenih osoba nalazio se u dobnoj skupini od 21 do 30 godina starosti (42,2%), a slijedi 31-40 dobna skupina sa 26,5% učesnica mjere. Procentualna struktura zaposlenih se nije značajno mijenjala ni 6 ni 12 mjeseci nakon isteka ugovora.

Procent žena koji su zaposleni u trenutku provođenja ankete iznosi 57,5% i uključuje:

- Nastavak zaposlenja na istom poslu koji ste dobili u okviru mjere (29,5%)
- Zaposlenje na novom poslu kod drugog poslodavca na određeno vrijeme (19,0%)
- Radim na novom poslu kod poslodavca kod kojeg ste počeli raditi u okviru mjere (4,7%)
- Zaposlenje na novom poslu kod drugog poslodavca na neodređeno vrijeme (4,3%).

Procent žena čiji trenutni radni status je zaposlen (57,5%), rezultat dobiven putem anketiranja na uzorku, odgovara procentu žena koji je po sekundarnim podacima bio dostupan 12 mjeseci nakon isteka ugovora (56,2%), što ukazuje na kvalitet prikupljenih podataka na uzorku. Međutim, kroz ove podatke možemo uočiti da je čak 23,3% žena pronašlo novi posao kod drugog poslodavca na određeno ili neodređeno vrijeme.

Životna dob na početku zaposlenja	Na početku perioda		Šest mjeseci nakon isteka ugovora		12 mjeseci nakon isteka ugovora	
	Broj osoba	Procent	Broj osoba	Procent	Broj osoba	Procent
18-20	96	6,5%	59	6,9%	46	5,6%
21-30	618	42,2%	376	43,8%	359	43,6%
31-40	389	26,5%	242	28,2%	238	28,9%

41-50	202	13,8%	125	14,6%	123	14,9%
51-60	109	7,4%	43	5,0%	43	5,2%
61-65	19	1,3%	3	0,3%	5	0,6%
Nije dostupno	33	2,3%	11	1,3%	10	1,2%
Ukupno	1.466	100,0%	859	100,0%	824	100,0%

Tabela 19. Status zaposlenih osoba po poticajnoj mjeri 6 i 12 mjeseci nakon isteka ugovora, pregled promjena po godinama starosti

Procent žena koje su nezaposlene i traže posao u trenutku provođenja anketiranja iznosi 33,4%. Značajno se razlikuje između žena koje su bile dugoročno nezaposlene i kratkoročno nezaposlene prije uključivanja u mjeru. Procent žena koje su prije uključivanja u mjeru bile nezaposlene duže od 12 mjeseci iznosi 36,7%, u odnosu na žene koje su bile nezaposlene kraće od 12 mjeseci (29,3%).

Neznatan procent žena je nastavio školovanje (0,4%), otišli ili planiraju otići u inostranstvo (2,2%) ili se penzionisati (1,5%). Procent žena koji se vratio kućanskim poslovima i brizi o porodici iznosi 3,4%.

Kakav je Vaš trenutni radni status?	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Nezaposlenost i traženje posla	60	29,3%	95	36,7%	155	33,4%
Nastavak zaposlenja na istom poslu koji ste dobili u okviru mjere	60	29,3%	77	29,7%	137	29,5%
Zaposlenje na novom poslu kod drugog poslodavca na određeno vrijeme	45	22,0%	43	16,6%	88	19,0%
Radim na novom poslu kod poslodavca kod kojeg ste počeli raditi u okviru mjere	11	5,4%	11	4,2%	22	4,7%
Zaposlenje na novom poslu kod drugog poslodavca na neodređeno vrijeme	12	5,9%	8	3,1%	20	4,3%
Kućni poslovi, briga o porodici /domaćica	5	2,4%	11	4,2%	16	3,4%
Otišli ste ili idete u inostranstvo	6	2,9%	4	1,5%	10	2,2%
Otišli ste u penziju	3	1,5%	4	1,5%	7	1,5%
Ostalo	2	1,0%	5	1,9%	7	1,5%
Nastavak školovanja	1	0,5%	1	0,4%	2	0,4%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 20. Trenutni radni status anketiranih učesnica poticajne mjere

Prosječna neto plaća koju su trenutno nezaposlene učesnice mjere (N=155) spremne prihvatiti iznosi 887,5 KM (standardna devijacija od 205,7). Kao što se može vidjeti iz tabele, značajan procent žena (16,8%) je spremno rad za plaću između 800 i 900 KM, te za plaću između 1000 i 1099 KM (17,4%). Generalno, žene koje su dugoročno nezaposlene spremnije su raditi za niže plaće u odnosu na žene koje su kraće bile nezaposlene prije stupanja u poticajnu mjeru: čak 44,20% žena koje su prije ulaska u mjeru bile nezaposlene duže od 12 mjeseci spremne su prihvatiti plaću ispod 900 KM, u odnosu na žene koje su bile nezaposlene kraće od 12 mjeseci (25,10%). Prosječna neto plaća koju je spremna

prihvatiti učesnica mjere koja je prije uključnja u poticajnu mjeru bila nezaposlena do 12 mjeseci iznosi 946,3 KM, u poređenju sa 854,0 KM kod učesnica mjere koje su bilo dugoročno nezaposlene.

Kolika je neto mjesečna plaća za koju biste prihvatili posao ili obavljali samostalnu aktivnost?	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
500-599	0	0,0%	2	2,1%	2	1,3%
600-699	1	1,7%	10	10,5%	11	7,1%
700-799	7	11,7%	11	11,6%	18	11,6%
800-899	7	11,7%	19	20,0%	26	16,8%
900-999	6	10,0%	7	7,4%	13	8,4%
1.000-1.099	11	18,3%	16	16,8%	27	17,4%
1.100-1.199	1	1,7%	0	0,0%	1	0,6%
1.200-1.299	6	10,0%	4	4,2%	10	6,5%
1.300-1.399	1	1,7%	1	1,1%	2	1,3%
Više od 1400	1	1,7%	2	2,1%	3	1,9%
Nije navedeno	19	31,7%	23	24,2%	42	27,1%
Ukupno	60	100,0%	95	100,0%	155	100,0%

Tabela 21. Prihvatljiv nivo neto mjesečna plate u slučaju nezaposlenosti (N=155)

Napomena: Na pitanje odgovaraju samo učesnice mjere koje su u trenutku anketiranja bile nezaposlene

4.4. Ocjena obrazovanja, potrebnih vještina i planova za budućnost

Učesnice mjere uglavnom imaju neutralan ili negativan stav po pitanju značaja formalnog obrazovanja za pronalaženje odgovarajućeg posla nakon završetka školovanja, odnosno tek 44,8% učesnika smatra da je formalno obrazovanje puno (ocjena 5) ili dosta (ocjena 4) pomoglo za pronalaženje posla nakon završetka školovanja. Najveći procent ima neutralno ili negativno mišljenje: 21,8% polaznika ima ili neutralan stav po tom pitanju, dok 32,5% ima negativan stav.

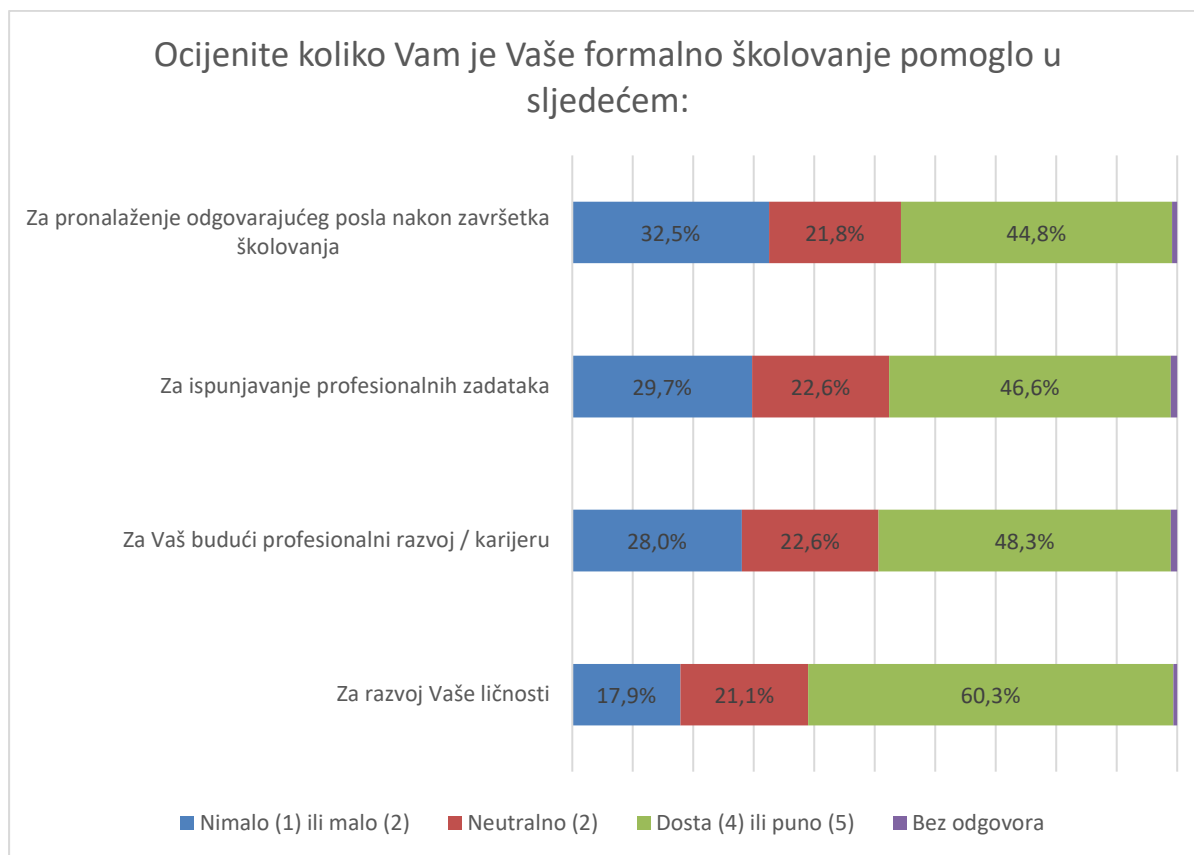
Po pitanju ispunjavanja profesionalnih zadataka i profesionalnog razvoja/karijere, najveći procent ispitanika mišljenja je da je formalno obrazovanje imalo neutralan ili da nije imalo pozitivan uticaj. Procent učesnica mjere koje smatraju da im je formalno obrazovanje pomoglo za ispunjavanje profesionalnih zadataka iznosi 46,6%, a za budući profesionalni razvoj/karijeru (48,3%).

Međutim, najveći procent učesnica (60,3%) smatra da im je formalno obrazovanje uticalo na razvoj ličnosti.

Koliko je formalno obrazovanje pomoglo u sljedećem:	Nimalo (1)	Malo (2)	Ni malo ni puno (3)	Dosta (4)	Puno (5)	Bez odgovora
Za pronalaženje odgovarajućeg posla nakon završetka školovanja	21,6%	11,0%	21,8%	21,3%	23,5%	0,9%
Za ispunjavanje profesionalnih zadataka	17,2%	12,5%	22,6%	23,1%	23,5%	1,1%
Za budući profesionalni razvoj / karijeru	17,2%	10,8%	22,6%	23,7%	24,6%	1,1%
Za razvoj ličnosti	10,3%	7,5%	21,1%	30,0%	30,4%	0,6%

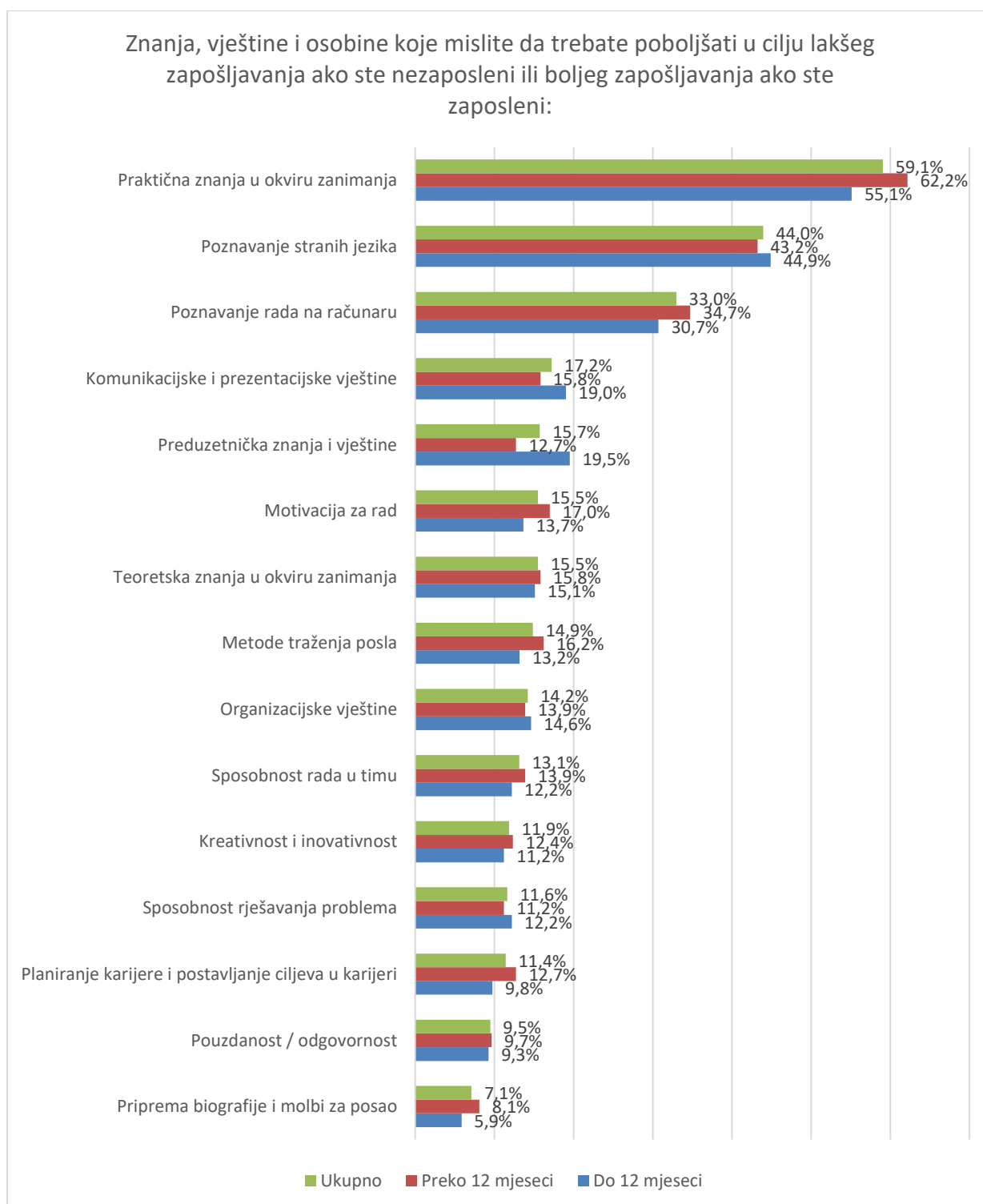
Tabela 22. Procjena značaja formalnog obrazovanja

Grafikon 7 daje agregirani prikaz odgovora za ulogu i značaj formalnog školovanje prema mišljenju učesnica istraživanja.

Grafikon 7. Uloga i značaj formalnog školovanje prema mišljenju učesnica istraživanja

Najviše učesnica mjere smatra da je potrebno unaprijediti praktična znanja u okviru zanimanja u cilju lakšeg zapošljavanja (59,1%), uz manje razlike između žena koje su dugoročne nezaposlene (62,2%) i kratkoročno (55,1%) prije ulaska u mjeru. Poznavanje stranih jezika je na drugom mjestu po pitanju potrebne poboljšanja u cilju lakšeg zapošljavanja ili boljeg zapošljavanja (44,0% učesnica mjere), a poznavanje rada na računaru na trećem mjestu (33,0%). Detaljan pregled znanja, vještine i osobine koje učesnici mjere smatraju da treba poboljšati u cilju lakšeg zapošljavanja ili boljeg zapošljavanja prikazan je na Grafikon 8.

Grafikon 8. Znanja, vještine i osobine koje treba poboljšati u cilju lakšeg zapošljavanja ili boljeg zapošljavanja

Uzimajući datum istraživanja kao referentnu tačku, 41,2% učesnica poticajne mjere ne planira nikakve veće promjene, dok se 32,1% planira zaposliti. Višu platu kod poslodavca očekuje 15,7% učesnica mjere, 8,0% planira otići raditi u inostranstvo, a 6,7% planira nastaviti školovanje u BiH.

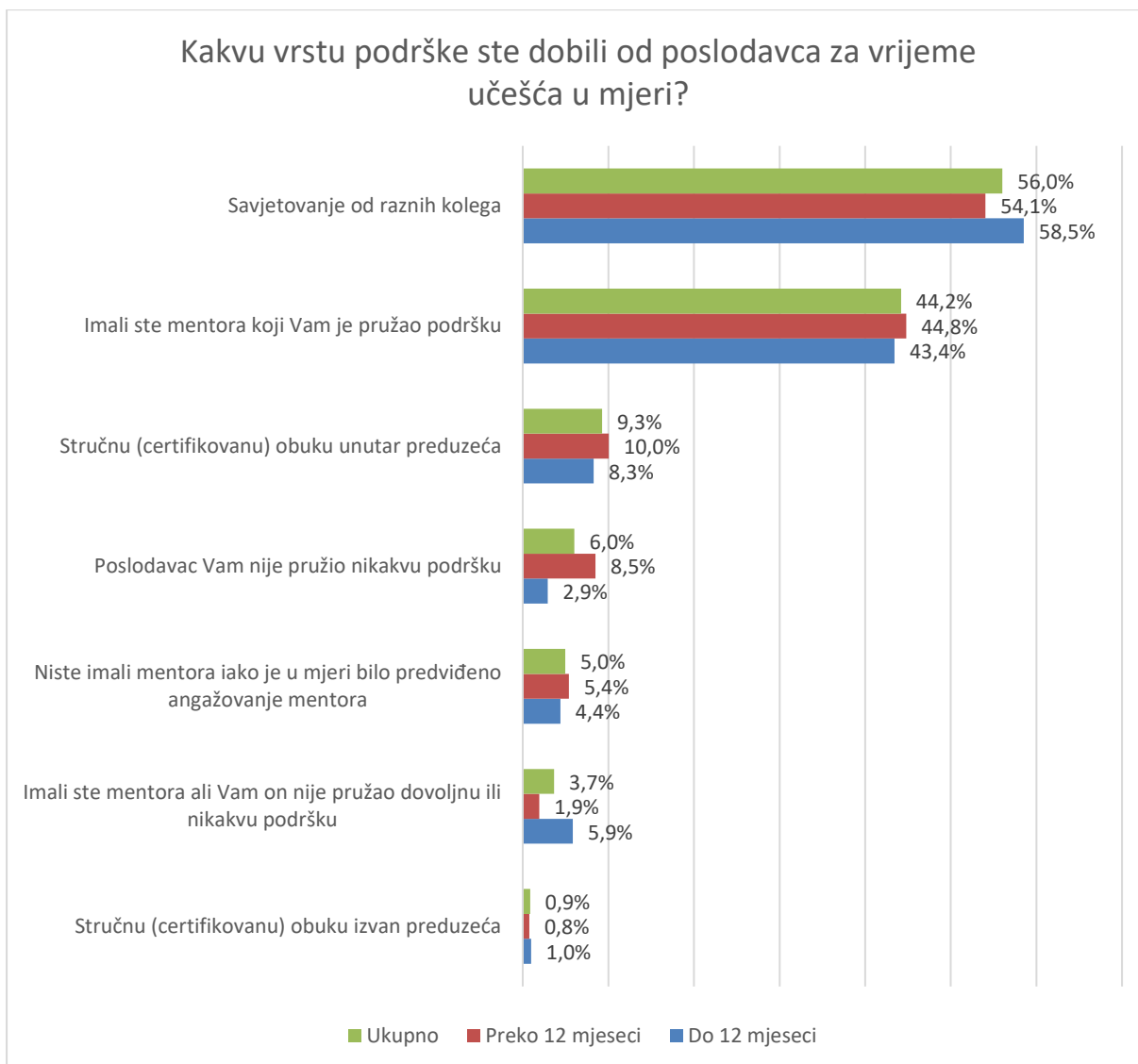
Tek 4,7% učesnica mjere planira pokrenuti vlastiti biznis.

Koje promjene u zapošljavanju i daljnjem obrazovanju / usavršavanju planirate postići u sljedeće tri godine?	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene	Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene	Ukupno
Ne planirate nikakve veće promjene	42,4%	40,2%	41,2%
Zaposliti se	28,3%	35,1%	32,1%
Dobiti višu platu kod poslodavca kod kojeg radite	15,6%	15,8%	15,7%
Otići raditi u inostranstvo	5,9%	9,7%	8,0%
Nastaviti školovanje u BiH	11,2%	3,1%	6,7%
Pokrenuti vlastiti posao	5,4%	4,2%	4,7%
Promijeniti poslodavca	4,9%	4,2%	4,5%
Ostalo	2,9%	5,0%	4,1%
Promijeniti mjesto boravka u zemlji	1,5%	3,1%	2,4%
Studirati u inostranstvu	0,0%	1,5%	0,9%
Prestati raditi	0,5%	0,0%	0,2%
Molimo navedite	0,0%	0,0%	0,0%

Tabela 23. Koje promjene u zapošljavanju i daljnjem obrazovanju / usavršavanju planirate postići u sljedeće tri godine?

4.5. Ocjena kvalitete učesća u mjeri

Najveći procent učesnica mjere (56,0%) imao je tokom mjere bio savjetovan od raznih kolega, i taj procent se neznatno razlikuje između žena koje su bilo dugoročno nezaposlene (54,1%) i kratkoročno (58,5%). Tek oko 44% učesnica mjere je imalo mentora koji je učesnicima mjere pružao podršku. Stručnu (certificiranu) obuku unutar preduzeća dobilo je 9,3% žena. Procent žena koji nije imao nikakvu podršku je mali i iznosi 6,0%.

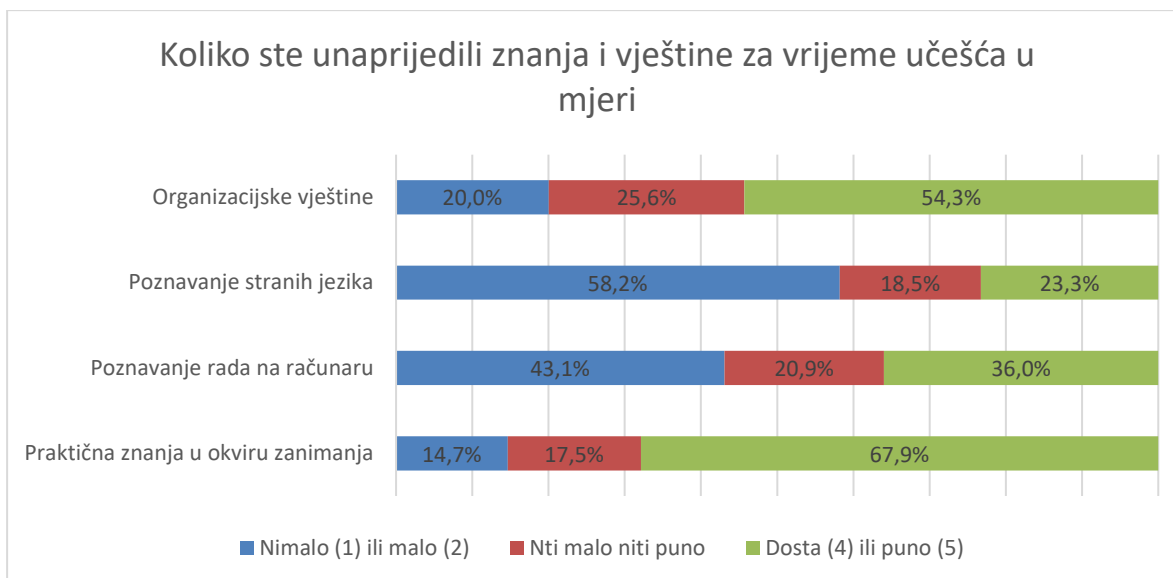

Grafikon 9. Vrsta podrške od poslodavca za vrijeme učešća u mjeri

Većina učesnica poticajne mjere smatra da su dosta ili puno unaprijedili praktična znanja u okviru zanimanja (67,9%) i da su stekli organizacijske vještine (54,3%). Međutim, većina učesnica nije unaprijedilo poznavanje stranih jezika i rada na računaru. Poznavanje rada na računaru je unaprijedilo 36,0% učesnika mjere, a tek 23,3% učesnika mjere je unaprijedilo poznavanje stranih jezika.

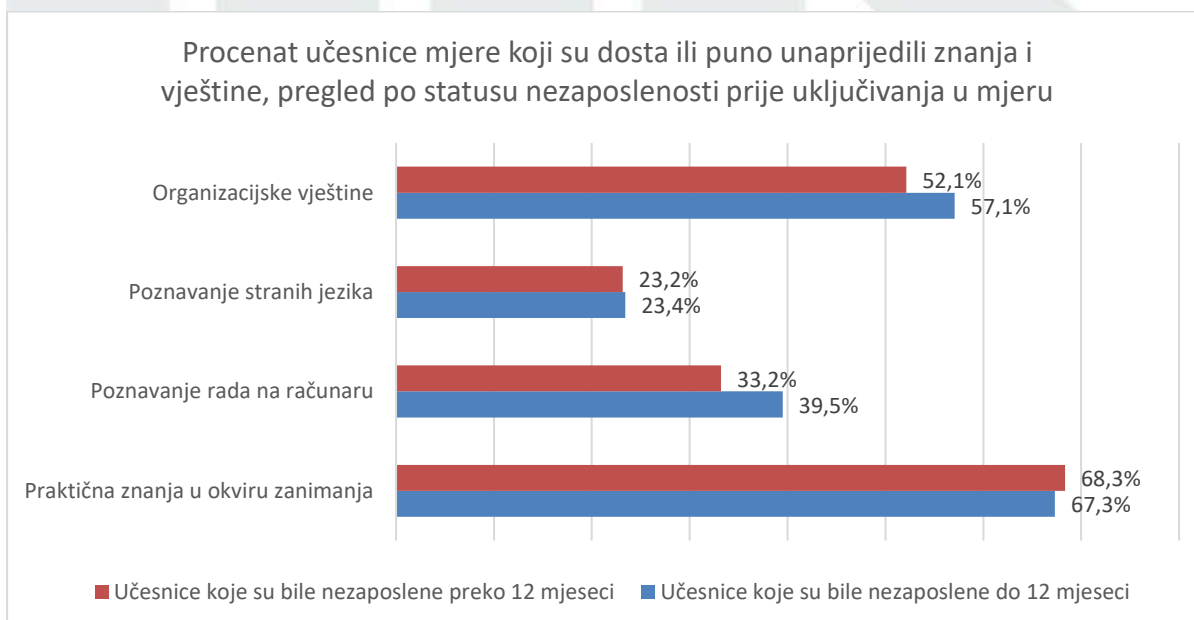
Ocijenite koliko ste unaprijedili znanja i vještine za vrijeme učešća u mjeri, u sljedećim područjima	Nimalo (1)	Malo (2)	Ni malo ni puno (3)	Dosta (4)	Puno (5)
Praktična znanja u okviru zanimanja	8,8%	5,8%	17,5%	30,4%	37,5%
Poznavanje rada na računaru	30,2%	12,9%	20,9%	17,2%	18,8%
Poznavanje stranih jezika	40,5%	17,7%	18,5%	11,9%	11,4%
Organizacijske vještine	10,6%	9,5%	25,6%	26,3%	28,0%

Tabela 24. Unapređenje znanja i vještine za vrijeme učešća u mjeri, u odabranim oblastima

Grafikon 10. Unapređenje znanja i vještine za vrijeme učešća u mjeri

Kada se posmatra unapređenje znanja i vještina po statusu nezaposlenosti prije uključivanja u mjeru, možemo vidjeti da ne postoje značajne razlike u pogledu unapređenja poznavanja stranih jezika i praktičnih znanja u okviru zanimanja. Međutim, učesnice mjere koje su bile zaposlene do 12 mjeseci su češće prijavile da su unaprijedile organizacijske vještine (57,1%) u odnosu na one koje su bile dugoročno nezaposlene (52,1%). Neznatne razlike se mogu uočiti i kod poznavanja rada na računaru, gdje su učesnice koje su prije uključivanja u mjeru bile nezaposlene do 12 mjeseci u većem procentu prijavile unapređenje rada na računaru (39,5%) nego učesnice koje su bile dugoročne nezaposlene (33,2%).

Grafikon 11. Procenat učesnice mjere koji su dosta ili puno unaprijedili znanja i vještine, pregled po statusu nezaposlenosti prije uključivanja u mjeru

Najveći procent učesnica mjere (81,3%) bile su u potpunosti ili uglavnom zadovoljne poslom i zadacima koje su obavljali u okviru posla koji su dobili uz pomoć mjere. Tek mali procent učesnica mjere je bio nezadovoljan (5,4%).

Koliko ste bili zadovoljni poslom i zadacima koje ste obavljali u okviru posla koji ste dobili uz pomoć mjere?	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
U potpunosti da	61	29,8%	95	36,7%	156	33,6%
Uglavnom da	104	50,7%	117	45,2%	221	47,6%
Osrednje	27	13,2%	35	13,5%	62	13,4%
Uglavnom ne	7	3,4%	8	3,1%	15	3,2%
Uopće ne	6	2,9%	4	1,5%	10	2,2%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 25. Ocjena zadovoljstva poslovima i zadacima koji su se obavljali

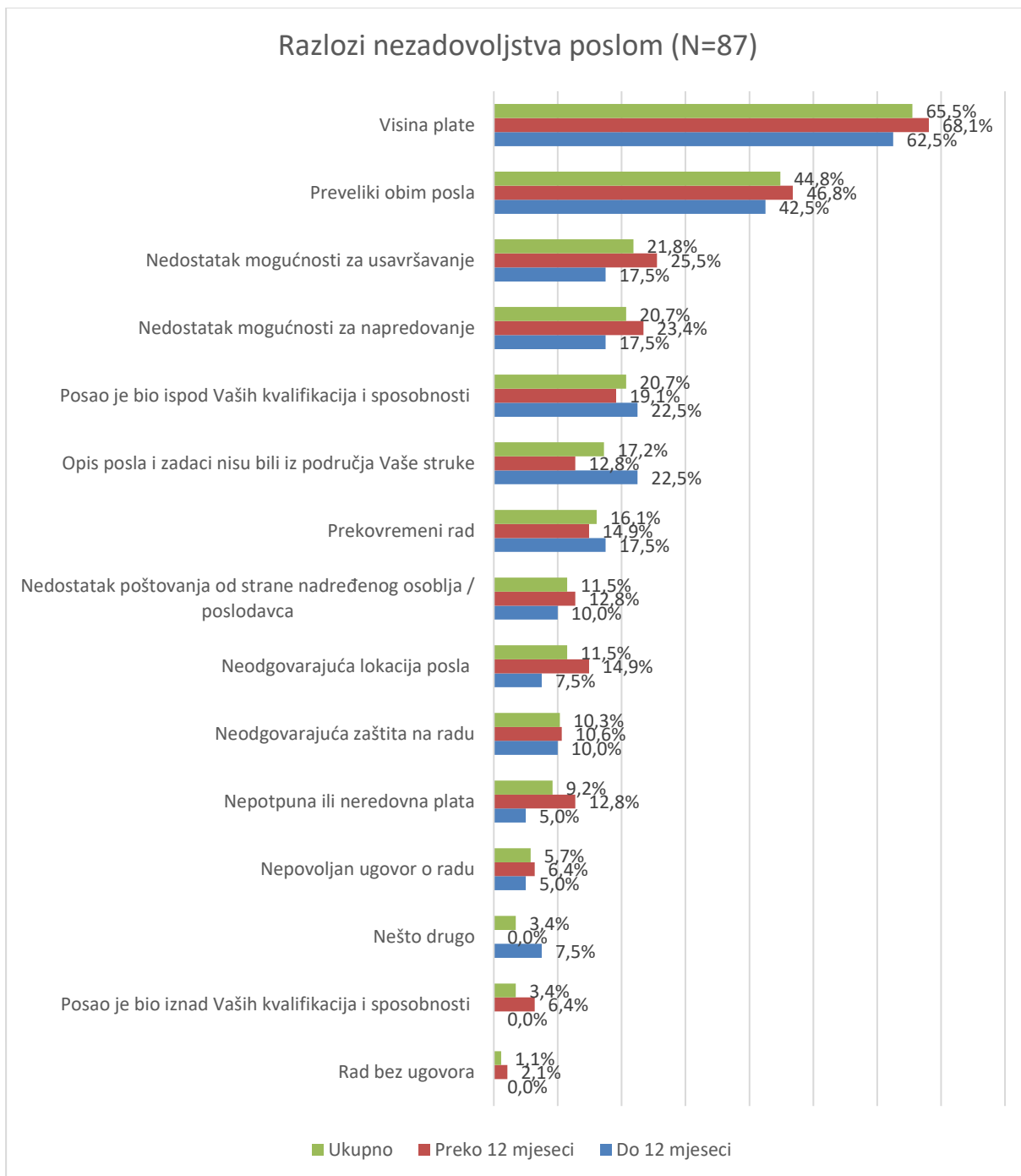
Od ukupnog broja učesnica mjere koji nisu bili zadovoljni poslom (N=87), najveći procent žena je bio nezadovoljan visinom plaće (65,5% učesnica mjere), pri čemu postoji manja razlika između učesnica mjere koje su prije uključivanja u mjeru bile kratkoročno i dugoročno nezaposlene: 68,1% dugoročno nezaposlenih žena smatra da je visina plaće među glavnim uzrocima nezadovoljstva u poređenju sa 62,5% kratkoročno nezaposlenih žena.

Na drugom mjestu se nalazi prevelik obim posla, pri čemu je 44,8% učesnica mjere ovo navelo kao razlog. Ovaj razlog je češće bio prijavljivan od strane dugoročno nezaposlenih žena (46,8%) u odnosu na kratkoročno nezaposlene učesnice mjere (42,5%).

Nedostatak mogućnosti za usavršavanje i nedostatak mogućnosti za napredovanje su treći i četvrti razlog nezadovoljstva poslom, pri čemu je 21,8% učesnica mjere navelo da je nedostatak mogućnosti za usavršavanje bio razlog, dok 20,7% navodi nedostatak mogućnosti za napredovanje. Posmatrano po statusu nezaposlenosti prije uključivanja u mjeru, mogu da postoje određene razlike u značaju ovih motiva kod žena koje su bile dugoročno i kratkoročno nezaposlene prije uključivanja u mjeru.

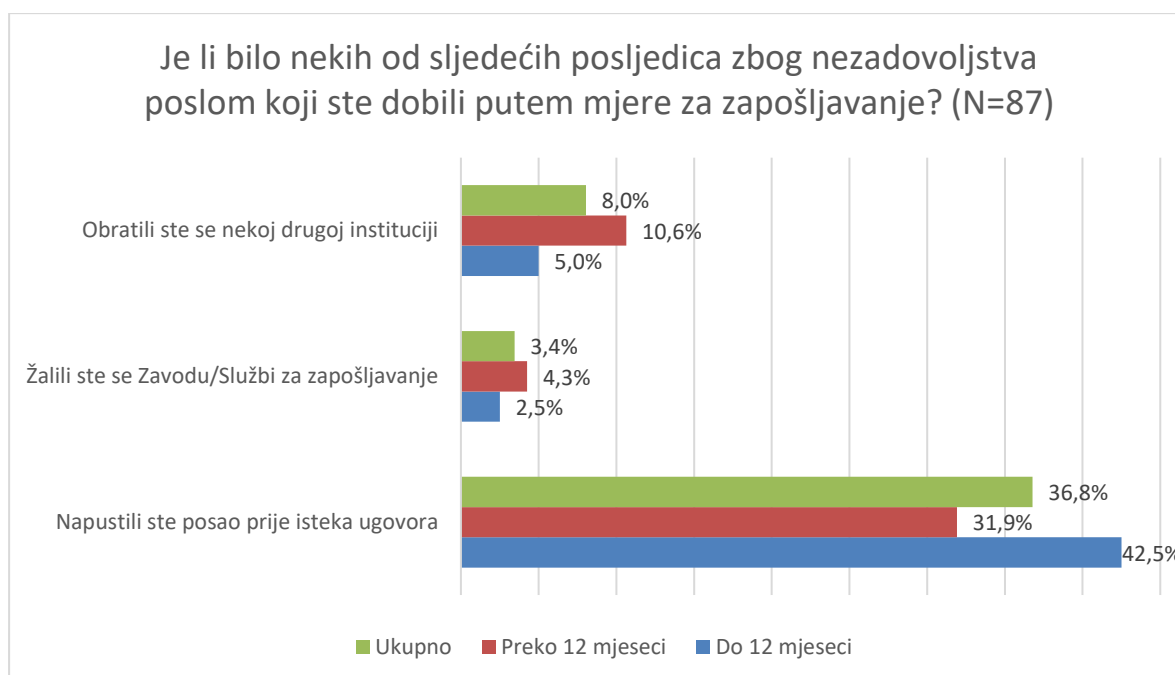
Procent žena koje smatraju da je posao bio ispod njihovih kvalifikacija i sposobnosti iznosi 20,7%, pri čemu je procent žena koji je prije uključivanja u mjeru bio nezaposlen do 12 mjeseci nešto češće prijavljivalo ovaj problem (22,5%) u odnosu na one koje su bile nezaposlene preko 12 mjeseci (19,1%).

Grafikon 12 daje detaljan prikaz razloga nezadovoljstva poslom među učesnicima koji su prethodno ocijenile da uopće nisu zadovoljne poslom, uglavnom nisu zadovoljne poslom ili da je njihov nivo zadovoljstva bio na srednjem nivou.

Grafikon 12. Uzroci nezadovoljstva poslom

Od ukupnog broja učesnika koje su prijavile nezadovoljstvo (N=87), procent učesnika mjere koje su napustile posao prije isteka ugovora iznosi 42,5%. Na nivou cijelog uzorka, radi se o 6,9% učesnika mjere. Tri učesnika mjere iz uzorka žalili su se FZZZ/Službi za zapošljavanje, dok se sedam učesnika mjere obratilo i drugoj instituciji.

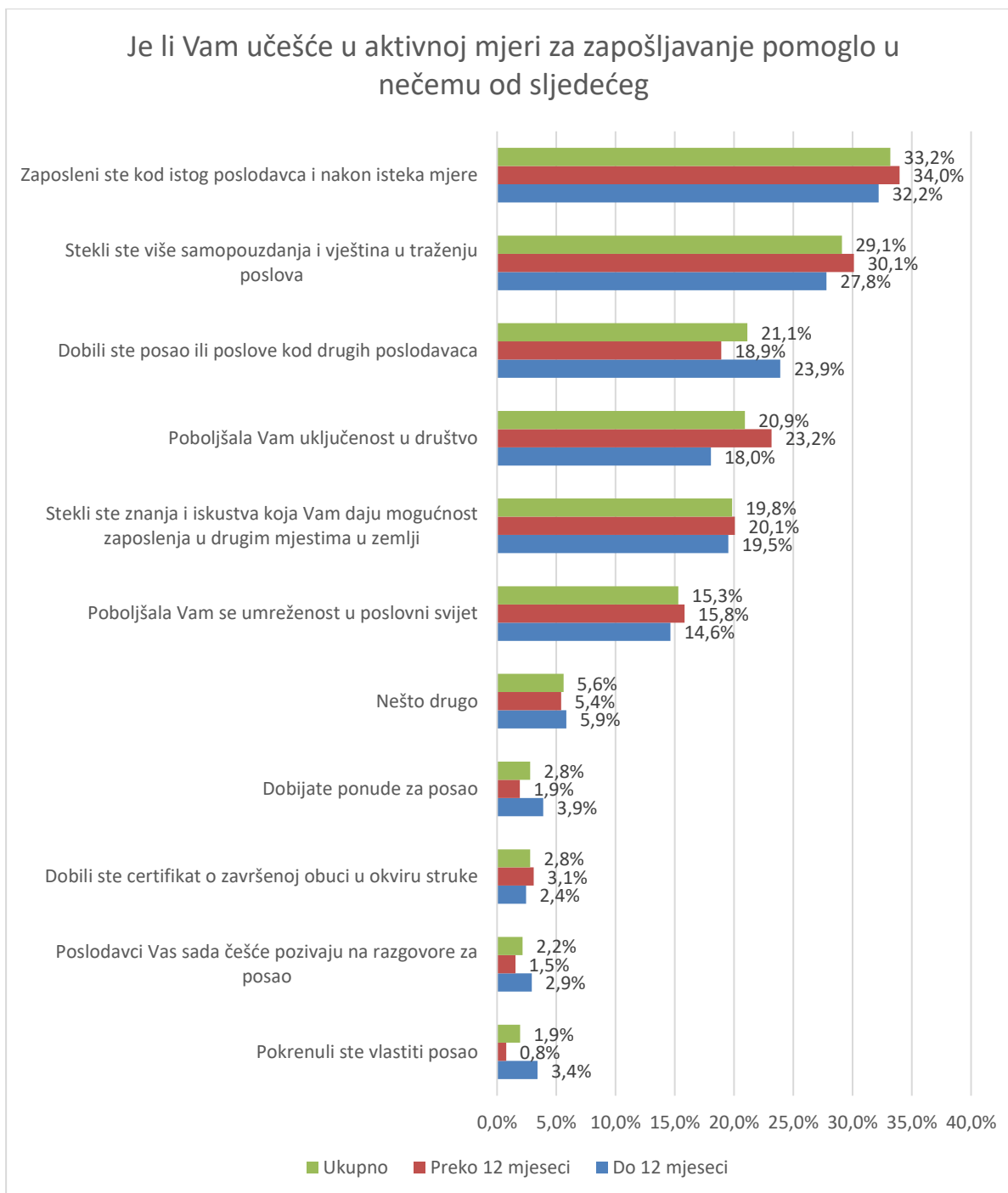

Grafikon 13. Aktivnosti poduzete kao posljedica nezadovoljstva poslom

4.6. Situacija nakon mjere i ocjena mjere

Učesnici mjere navode da je učešće u aktivnoj mjeri za zapošljavanje pomoglo u različitim područjima. Procent žena koji je zaposlen kod istog poslodavca iznosi 33,2%, kod drugih poslodavaca 21,1%, dok je tek 1,9% učesnica mjere pokrenulo vlastiti biznis. Drugim, riječima 56,3% navodi da je učešće dovelo do nekog oblika zaposlenja.

Oko 29% učesnica mjere navodi da su stekle više samopouzdanja i vještina u traženju posla (30,1% učesnica mjere koje su bile nezaposlene preko 12 mjeseci i 27,8% učesnica mjere koje su bile nezaposlene do 12 mjeseci). Ostali korisni efekti uključuju: bolja uključenost u društvo (20,9% učesnica), sticanje znanja i vještina koja pružaju mogućnost zaposlenja na drugim mjestima u zemlji (19,8%), te poboljšanje umreženosti u poslovni svijet (15,3%). Postoje i drugi efekti, ali oni su prijavljeni od nešto manjeg procenta učesnica mjere. Grafikon 14 daje detaljan pregled efekata aktivna mjere zapošljavanja ukupno i po statusu zaposlenosti.

Grafikon 14. Značaj aktivne mjere za zapošljavanje za učesnike

Kod 33,4% učesnica mjere finansijska situacija nakon učešće se poboljšala prilično, dok tek kod 13,6% znatno poboljšalo. U tom kontekstu, 47,0% učesnika mjere je imalo značajne pozitivne finansijska poboljšanja nakon učešće u mjeri. Umjereno poboljšanje finansijske situacije prijavilo je 32,8% ispitanika, a pomalo 13,4%. Na osnovu ovih informacija možemo zaključiti da je najveći procent učesnika mjere unaprijedio svoje finansijsko stanje, s tim da su neki učesnici unaprijedili više, a neki manje. Jako mali procent učesnica mjere (6,0%) naveo je da uopšte nije došlo do poboljšanja finansijske situacije.

Ocijenite koliko se Vaša opća finansijska situacija poboljšala nakon završetka mjere Zapošljavanje žena 2018?	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Nimalo	14	6,8%	14	5,4%	28	6,0%
Pomalo	27	13,2%	35	13,5%	62	13,4%
Umjereno	69	33,7%	83	32,0%	152	32,8%
Prilično	72	35,1%	83	32,0%	155	33,4%
Puno	22	10,7%	41	15,8%	63	13,6%
Bez odgovora	1	0,5%	3	1,2%	4	0,9%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 26. Finansijska situacija nakon učešća u mjeri

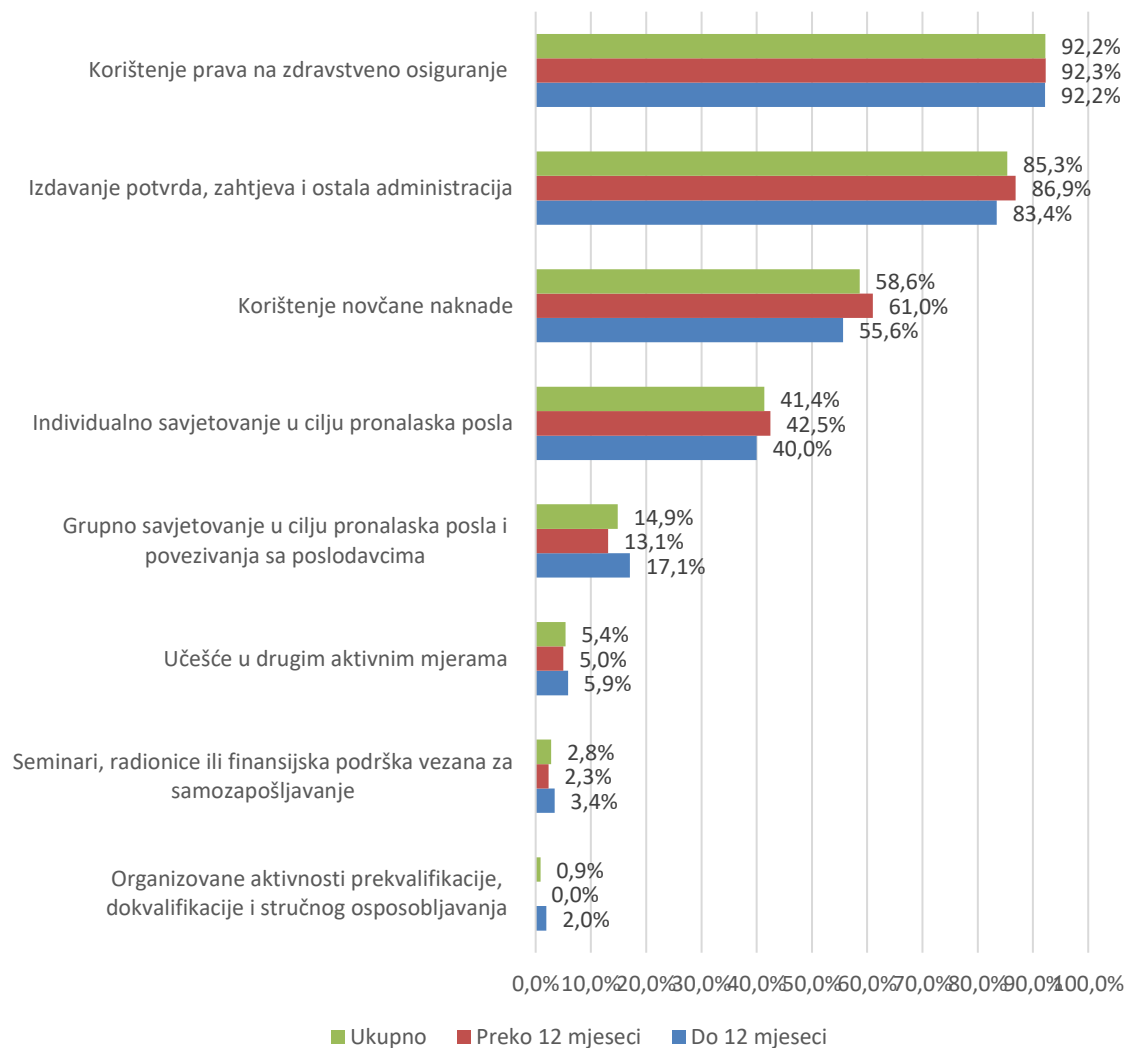
4.7. Zadovoljstvo uslugama Zavoda

Zadovoljstvo klijenata je veoma složen koncept, koji počiva u odnosu između očekivanoga i dobivenoga, čime se dolazi do potvrđivanja ili nepotvrđivanja (diskonfirmacija) polaznih pretpostavki što ih je imao klijent. Bitno je naglasiti da je percepcija klijenta subjektivan stav pojedinca i može se razlikovati od objektivnih dimenzija kvalitete. Na očekivanja utiče niz faktora, od prethodnog iskustva, sadržaja komunikacije osoblja koje pruža uslugu te individualne osobine koje uključuju uvjerljivost i iskrivljenje percepcije. Zbog toga je u analizi zadovoljstva učesnika mjere prije svega bitno istražiti šta su oni koristili u dijapazonu usluga Zavoda za zapošljavanje, odnosno u odnosu na šta su zadovoljni ili nezadovoljni.

Skoro sve učesnice mjere (92,2%) koristili su pravo na zdravstveno osiguranje. Značajan procent učesnica mjere (80,1%) koristi usluge izdavanja potvrda, zahtjeva i ostalih administrativnih poslova, što je generalan trend u svim javnim službama za zapošljavanje čija je dominantna uloga u pomoći ostvarivanju prava koja proističu iz statusa nezaposlenosti. Individualno savjetovanje u cilju pronalaska posla koristilo je 41,4% učesnika mjere, a korištenje novčane naknade 58,6% učesnika.

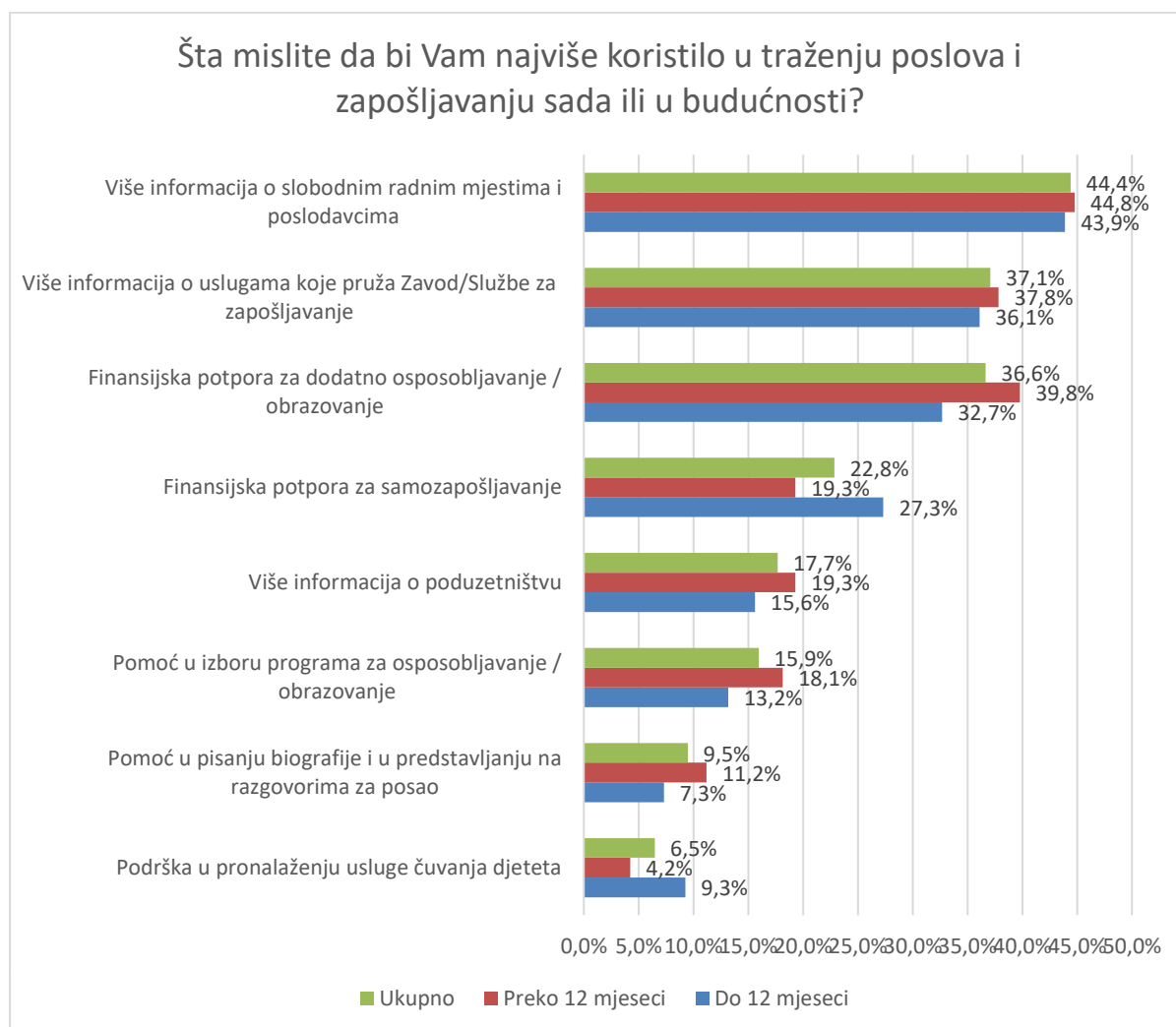
Manji procent učesnica mjere koristi usluge grupnog savjetovanja u cilju pronalaska posla i povezivanja sa poslodavcima (14,9%), dok još manji procent učesnica mjere (5,4%) učestvuje u drugim aktivnostima, a samo 2,8% u seminarima, radionicama ili finansijskim podrškama vezanih za samozapošljavanje. Organizovanje aktivnosti prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručnog osposobljavanja navelo je da je koristilo tek 0,9% učesnica mjere.

Usluge Zavoda za zapošljavanje koje su korisnici mjere koristili

Grafikon 15. Usluge Zavoda za zapošljavanje koje su korisnici mjere koristili

Učesnice mjere uopšteno smatraju da bi od posebne korisnosti u budućem periodu bilo više informacija o slobodnim radnim mjestima i poslodavcima prilikom traženja poslova i zapošljavanja (44,4%). Više informacija o uslugama koje pruža FZZZ/Službe za zapošljavanja navelo je 37,1% učesnika mjere kao područje od koje bi učesnici imali najviše koristi. Finansijska podrška za dodatno osposobljavanje/obrazovanje je prepoznato kao područje od koje bi učesnici mjere mogli imati korist sada ili u budućnosti od strane 36,6% učesnika. Ostala važna područja navedena su na Grafikon 16.

Grafikon 16. Najpotrebnije informacije prilikom traženja posla i zapošljavanja

Najveći procenat korisnika mjere, smatra da su usluge FZZZ/Službe za zapošljavanje bile izuzetno korisne (34,7%) ili korisne (47,6%), što čini 82,3% učesnika mjere. Ovakav odgovor nije bio neočekivan, jer se radi o licima koja su imala direktne koristi od usluga Zavoda za zapošljavanja, pa je treba posmatrati isključivo iz te perspektive.

Ne postoje značajna odstupanja po pitanju ocjene korisnosti usluga između učesnica mjere koje su prije uključivanja u poticajnu mjeru bile nezaposlene duže od 12 mjeseci i žena koje su bile nezaposlene preko 12 mjeseci.

Ukupno gledajući, molimo ocijenite koliko su usluge koje pruža Zavod/Služba za zapošljavanje korisne za Vas?	Žene koje su bile do 12 mjeseci nezaposlene		Žene koje su bile preko 12 mjeseci nezaposlene		Ukupno	
	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent	Broj učesnica	Procent
Izuzetno su korisne (5)	66	32,2%	95	36,7%	161	34,7%
Korisne su (4)	103	50,2%	118	45,6%	221	47,6%
Osrednje (3)	32	15,6%	39	15,1%	71	15,3%
Nisu korisne (2)	2	1,0%	4	1,5%	6	1,3%
Uopšte nisu korisne (1)	1	0,5%	2	0,8%	3	0,6%
Bez odgovora	1	0,5%	1	0,4%	2	0,4%
Ukupno	205	100,0%	259	100,0%	464	100,0%

Tabela 27. Korisnost usluga zavoda, opšta ocjena

5. ZAKLJUČCI

Ova evaluacija analizira stavove i mišljenja učesnica mjere (žena) o mjerama aktivnih programa zapošljavanja u FBiH. Istraživanje u 2021. godini provedeno je putem metode anketiranja među ženama – učesnicama mjere „Programa sufinansiranja zapošljavanja 2018“, konkretno poticajna mjera „Zapošljavanje žena 2018“, koju je provodio FZZZ i službe za zapošljavanje. Sama evaluacija podrazumijevala je zapošljavanje nezaposlenih žena, bez obzira na stepen obrazovanja, radno iskustvo i dob, na period od šest (6) mjeseci i zapošljavanje nezaposlenih žena više (VI stepen) i visoke stručne spreme (VII stepen), bez obzira radno iskustvo i dob, na period od 12 mjeseci. Kao cilj ove mjere predviđeno je da se nezaposlenim ženama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost, te doprinese povećanju stope zaposlenosti žena.

Generalno se može zaključiti da u definisanju ciljeva mjere nije korištena cjelovita analitička priprema, niti je u definisanju ciljeva procijenjeno na koji način će se mjeriti njihova uspješnost. Ipak, u okviru projekta EU „Unapređenje istraživanja tržišta rada“ kao moguća metoda za ovaj postupak je predstavljena analiza putem drveta problema i kao rezultat njena transformacija u drvo ciljeva. Dok analiza problema predstavlja negativne aspekte postojeće situacije (probleme koji se kroz mjeru nastoje riješiti), analiza ciljeva predstavlja pozitivne aspekte željene, buduće situacije. Neophodno je da se definiše četvorostepeni nivo hijerarhije za mjeru (aktivnosti, rezultati, svrha projekta i sveobuhvatni cilj), kako bi se realnije sagledala veza između aktivnosti i konačnog cilja mjere. Važno je naći jasne ciljeve koji se odnose na svaki od ključnih problema, ali i definisati mjerljive i precizne ciljeve.

Istraživanje je provedeno metodom anketiranja, na slučajnom stratifikovanom uzorku od 464 žena - učesnica mjere. Anketiranje svih učesnika mjere bio dao još precizniju sliku, ali zbog specifičnosti ciljeva i ograničenih resursa, a u dogovoru sa menadžmentom FZZZ, istraživački tim se odlučio na primjenu uzorka. Metoda anketiranja daje veći broj informacija o samoj mjeri, od onih koji su dostupni kroz baze podataka Zavoda ili bilo koje druge institucije (npr. Poreske uprave).

Rezultati istraživanja upućuju na sljedeće zaključke:

- Mjera je bila manje djelotvorna na učesnice koje su bile dugoročno nezaposlene prije uključivanja u mjeru. Procent žena koje su prije uključivanja u mjeru bile nezaposlene duže od 12 mjeseci iznosi 36,7%, u odnosu na 29,3% žene koje su bile nezaposlene kraće od 12 mjeseci.
- Nezaposlene učesnice mjere su u prosjeku spremne prihvatiti neto plaću od 887,5 KM. Žene koje su dugoročno bile nezaposlene spremne su prihvatiti i niže plaće (854,0 KM) u odnosu na žene koje su bile nezaposlene do 12 mjeseci prije stupanja u mjeru (946,3 KM).
- Opši nivo obrazovanja (osnovna ili gimnazija), te društvene nauke su najzastupljeniji stepen obrazovanja kod nezaposlenih žena. Ova dva stepena obrazovanja zastupljena su kod 54% učesnica mjere. Žene koje su prilikom stupanja u mjeru bile dugoročno nezaposlene češće imaju opći stepen obrazovanja.
- Najveći procent učesnica mjere prije ulaska u mjeru su bile u braku (61,9%). Više žena koje su dugoročno nezaposlene bile su u braku (68,7%) nego žena koje su kratkoročno bile nezaposlene (52,2%).
- Prilikom traženja zaposlenja, najviše žene koriste do čak tri metode traženja posla i često se oslanjaju na usluge koje nudi FZZZ/Službe za zapošljavanje. Među najzastupljenijim izvorima su Internet stranica FZZZ/Službe za zapošljavanje, savjetodavci u FZZZ/Službi za zapošljavanje i Oglasna ploča FZZZ/Službe za zapošljavanje.

- Sve žene su bile suočene barem sa jednom preprekom prilikom traženja zaposlenja, a tri najznačajnije uključuju: nedovoljno poslova, nedostatak traženog radnog iskustva i obaveze. Žene koje su dugoročno bile nezaposlene uglavnom prijavljuju ove prepreke kao više zastupljene u odnosu na žene koje su bile kratkoročno nezaposlene.
- Dugoročno nezaposlene žene češće vode brigu o porodici i imaju više djece u odnosu na žene koje su bile kratkoročno nezaposlene prije stupanja u mjeru. Najčešće prepreke koje su povezane sa djecom i brigom o domaćinstvu, kao prepreke za zapošljavanje, odnose se na cijene usluga čuvanja djece, odsustvo podrške partnera ili člana domaćinstva u odgoju djece i općenito nedostatak usluga čuvanja djece.
- Kako bi se žene više uključile na tržište rada, potrebno je osigurati podršku za usklađivanje radnog i porodičnog života. Učesnice mjere općenito smatraju da bi veća podrška poslodavaca bila potreba i ugovor o radu sa skraćenim radnim vremenom.
- Uloga formalnog obrazovanja za pronalazak posla, ispunjavanje profesionalnih zadataka i za profesionalni razvoj/karijeru nije percipirano kao od velikog značaja za najveći dio učesnica mjere. S druge strane, formalno obrazovanje je bilo posebno značajno za razvoj ličnosti. S ciljem lakšeg zapošljavanja, učesnice mjere posebno smatraju da je potrebno raditi na unapređenju praktičnih znanja u okviru zanimanja, poznavanje stranih jezika i poznavanje rada na računaru.
- Učesnice mjere Od ukupnog broja vidova informisanja, 34,5% je povezano sa Zavodom/Službom za zapošljavanje, bilo da se radi da je informacija dobivena od savjetnika/zaposlenika, Internet stranice Zavoda/Službe, oglasne ploče Zavoda/Službe ili prezentaciji koju je organizovao Zavod/Služba. Ovakvi rezultati upućuju na značaj ostalih izvora u širenju informacija o dostupnim poticajnim mjerama, te ukazuje na potrebu na veći angažman FZZZ/Službe u promociji poticajne mjere.
- Najvažniji motivi za uključivanje žena u poticajnu mjeru su egzistencijalne prirode - sticanje finansijske korisnosti, te fer i dugoročno zaposlenje.
- U uključivanju učesnika u mjeru značajnu ulogu imaju samoinicijativa učesnica mjere (38,4%), poslodavci (34,1%), i tek onda savjetnik/ica iz FZZZ/Službe za zapošljavanje (15,7%)
- Većina žena na radnom mjestu dobile podršku od poslodavaca – 94% žena dobilo je nekakav vid podrške od strane poslodavca što je bitno u kontekstu integracije na tržište rada i sticanje neophodnih znanja i vještina.
- Većina učesnica poticajne mjere smatra da su dosta ili puno unaprijedili praktična znanja u okviru zanimanja (67,9%) i da su stekli organizacijske vještine (54,3%). Međutim, većina učesnica nije unaprijedilo poznavanje stranih jezika i rada na računaru. Poznavanje rada na računaru je unaprijedilo 36,0% učesnika mjere, a tek 23,3% učesnika mjere je unaprijedilo poznavanje stranih jezika.
- Učesnice mjere koje su bile nezadovoljne poslom, najčešće su bile nezadovoljne visinom plaće, obimom posla, nedostatkom mogućnosti za usavršavanjem i napredovanjem, te obavljanje posla koji je ispod kvalifikacija i sposobnosti učesnica mjere.

Rezultati istraživanja ukazuju da se realizacijom mjere žene djelomično integrisale na tržištu rada, kao i da je sprečena dugotrajna nezaposlenost značajnog broja učesnica mjere.

5.1. H1: Realizacijom mjere su se žene integrisale na tržište rada

Mjera je dovela do zaposlenja značajnog procenta kratkoročno i dugoročno nezaposlenih žena. Procent žena koji su zaposleni u trenutku provođenja ankete iznosi 57,5% i ne razlikuje se značajno od procenta zaposlenih na nivou populacije koji iznosi 56,2%. Rezultati anketiranja pokazuju da je kod istog poslodavca na istom ili novom poslu ostalo 34,2%, a 23,3% je nastavilo raditi na novom poslu kod drugog poslodavca.

Procent žena koje su nezaposlene i traže posao u trenutku provođenja anketiranja iznosi 33,4%. Značajno se razlikuje između žena koje su bile dugoročno nezaposlene i kratkoročno nezaposlene prije uključivanja u mjeru. Procent žena koje su prije uključivanja u mjeru bile nezaposlene duže od 12 mjeseci iznosi 36,7%, u odnosu na žene koje su bile nezaposlene kraće od 12 mjeseci (29,3%).

Obje ove grupe predstavljaju aktivnu radnu snagu, te se mogu smatrati integrisanima na tržište rada.

Većina učesnica poticajne mjere smatra da su dosta ili puno unaprijedili praktična znanja u okviru zanimanja (67,9%) i da su stekli organizacijske vještine (54,3%). Međutim, većina učesnica nije unaprijedilo poznavanje stranih jezika i rada na računaru. Poznavanje rada na računaru je unaprijedilo 36,0% učesnika mjere, a tek 23,3% učesnika mjere je unaprijedilo poznavanje stranih jezika. učesnice mjere koje su bile zaposlene do 12 mjeseci su češće prijavile da su unaprijedile organizacijske vještine (57,1%) u odnosu na one koje su bile dugoročno nezaposlene (52,1%). Neznatne razlike se mogu uočiti i kod poznavanja rada na računaru, gdje su učesnice koje su prije uključivanja u mjeru bile nezaposlene do 12 mjeseci u većem procentu prijavile unapređenje rada na računaru (39,5%) nego učesnice koje su bile dugoročne nezaposlene (33,2%).

Oko 29% učesnica mjere navodi da su stekle više samopouzdanja i vještina u traženju posla. Ostali korisni efekti uključuju: bolja uključenost u društvo (20,9% učesnica), sticanje znanja i vještina koja pružaju mogućnost zaposlenja na drugim mjestima u zemlji (19,8%), te poboljšanje umreženosti u poslovni svijet (15,3%).

Najveći procent učesnika mjere unaprijedio svoje finansijsko stanje. Kod 33,4% učesnica mjere finansijska situacija nakon učešća se poboljšala prilično, dok tek kod 13,6% znatno poboljšalo. U tom kontekstu, 47,0% učesnika mjere je imalo značajne pozitivne finansijske poboljšanja nakon učešća u mjeri. Umjereno poboljšanje finansijske situacije prijavilo je 32,8% ispitanika.

Po pitanju zapošljivosti i mobilnosti, 23,3% žena je pronašlo novi posao kod drugog poslodavca na određeno ili neodređeno vrijeme, što ukazuje da je dio učesnica mjere unaprijedio svoju zapošljivost i mobilnost.

5.2. H2: Realizacijom mjere se sprečava dugotrajna nezaposlenost

Dugotrajna nezaposlenost posmatra se kao nezaposlenost koja je duža od 12 mjeseci. Cilj mjere je sprječavanje nezaposlenosti koja je duža od 12 mjeseci kroz zapošljavanje u mjeri. Cilj evaluacije, koji će se sagledati kroz anektiranje učesnica mjere (žena), je provjeriti jesu li žene koje su se zaposlile putem poticajne mjere povećale svoju zapošljivost na način da ukoliko nisu ostale zaposlene kod istog poslodavca, da li su našle novi posao. Oba ishoda da su žene kao učesnici mjere nakon prestanka korištenja poticajne mjere od strane poslodavca ostale zaposlene kod tog poslodavca ili su pronašle novi posao, se iz ugla mjere u oba slučaja posmatra kao pozitivan ishod.

Značajan procent osoba koje su učestvovala u programu (54,6%) su bile nezaposlene preko 12 mjeseci. Šest mjeseci nakon isteka ugovora, 59% zaposlenih osoba po poticajnoj

mjeri je i dalje bio u radnom odnosu, dok je nakon 12 mjeseci od isteka ugovora taj procent pao dodatno za 3%, na 56%. Procent nezaposlenih osoba 6 i 12 mjeseci nakon isteka ugovora nije značajno varirao po učesnicima mjere u zavisnosti od trajanje nezaposlenosti na početku zaposlenja: 54% zaposlenih osoba 12 mjeseci nakon isteka ugovora odnosi se na osobe koje su na početku perioda bile nezaposlene duže od godinu dana. Pored toga, najveći procent zaposlenih osoba nalazio se u dobnoj skupini od 21 do 30 godina starosti (42,2%), a slijedi 31-40 dobna skupina sa 26,5% učesnica mjere. Procentualna struktura zaposlenih se nije značajno mijenjala ni 6 ni 12 mjeseci nakon isteka ugovora.

Procent žena koji su zaposleni u trenutku provođenja ankete iznosi 57,5% i ne razlikuje se značajno od procenta zaposlenih na nivou populacije koji iznosi 56,2%. Rezultati anketiranja pokazuju da je kod istog poslodavca na istom ili novom poslu ostalo 34,2%, a 23,3% je nastavilo raditi na novom poslu kod drugog poslodavca. Procent žena koje su nezaposlene i traže posao u trenutku provođenja anketiranja iznosi 33,4%. Značajno se razlikuje između žena koje su bile dugoročno nezaposlene i kratkoročno nezaposlene prije uključivanja u mjeru. Procent žena koje su prije uključivanja u mjeru bile nezaposlene duže od 12 mjeseci iznosi 36,7%, u odnosu na žene koje su bile nezaposlene kraće od 12 mjeseci (29,3%). Ovakvi rezultati upućuju da je sama mjera bila manje djelotvorna na žene koje su bile dugoročno nezaposlene u odnosu na žene koje su bile kratkoročno nezaposlene.

Međutim, 50,2% učesnica mjere smatra da bi mogli pronaći posao u struci i bez pomoći mjere zapošljavanja. Dominantan cilj mjere da se spriječi dugoročne nezaposlenost žena. U tom kontekstu, mjera je očito djelomično pomogla jer značajan procent žena smatra da bi mogle pronaći posao i bez poticajne mjere. S druge strane, 24,7% žena koje su bile dugoročno nezaposlene vjeruju da je učešće u mjeri bilo ključno za zapošljavanje, i da bez mjere ne bi pronašli posao, u poređenju sa 19,0% žena koje su bile kratkoročno nezaposlene prije uključivanja u mjeru.

5.3. Ocjena učinka s aspekta održivosti zaposlenosti svih korisnica mjere

U kontekst obrade podataka u ovom podpoglavlju dat je prikaz određenih rezultata na nivou populacije, tj. svih korisnica mjere, sa aspekta održivosti zaposlenja 6 i 12 mjeseci nakon završetka realizacije poticajne mjere, kao i u vezi sa utrošenim sredstvima, te je bitno napomenuti sljedeće:

Za realizaciju mjere „Zapošljavanje žena 2018“ kojom je zaposleno 1.466 žena utrošeno je 3.955.347 KM.

Najviše je zaposleno žena sa srednjom stručnom spremom 554 ili 38%, a zatim slijede osobe sa visokom stručnom spremom VSS, 403 ili 28%.

Stručna sprema	Ukupno zaposleno osoba	Ostalo zaposleno 6 mjeseci nakon završetka ugovora	% od navedene stručne spreme	% od preostalih zaposlenih	Ostalo zaposleno 12 mjeseci nakon završetka ugovora	% od navedene stručne spreme	% od preostalih zaposlenih
N/A	4	0	0,00%	0,00%	0	0,00%	0,00%
NK	201	111	55,22%	12,92%	105	52,24%	12,74%
KV	258	142	55,04%	16,53%	136	52,71%	16,50%
SSS	554	313	56,50%	36,44%	292	52,71%	35,44%
VS	46	31	67,39%	3,61%	31	67,39%	3,76%
VSS	403	262	65,01%	30,50%	260	64,52%	31,55%
Ukupno	1.466	859	58,59%	100,00%	824	56,21%	100,00%

Subvencije na mjesečnom nivou je iznosila 390 KM, i to za za žene sa višom (VI stepen), odnosno visokom stručnom spremom (VII stepen) u trajanju od dvanaest (12) mjeseci, a za osobe ostalih nivoa obrazovanja u trajanju od šest (6) mjeseci.

Čak 58,5% (859) žena od ukupno zaposlenih (1.466) je bilo zaposleno i 6 mjeseci nakon završetka Programa, a 56,2% (824) je bilo zaposleno 12 mjeseci nakon završetka Programa, s tim da je bitno naglasiti da je ova provjera statusa izvršena u trenutku kada je proglašeno stanje prirodne nesreće zbog pandemije Covid -19 i u u periodu masovnog otpuštanja radnika.

Pod pretpostavkom da su sve žene zaposlene po ovoj mjeri primale najnižu plaću (bruto cca 650 KM) za poreze i doprinose je isplaćivano oko 250 KM. Dakle, od iznosa subvencije (390 KM) je za poreze i doprinose uplaćivano oko 65%. Odnosno, od navedenih 3,95 miliona KM isplaćenih kroz sufinansiranje zapošljavanja 2,56 miliona KM je isplaćeno za poreze i doprinose.

Od ukupno 1.466 žena zaposlenih po ovoj mjeri, šest (6) mjeseci nakon isteka ugovora o sufinansiranju zapošljavanja u radnom odnosu je ostalo 859 žena ili 58,5%.

Od ukupno 1.466 žena zaposlenih po ovoj mjeri, 12 mjeseci nakon isteka ugovora o sufinansiranju zapošljavanja u radnom odnosu su ostale 824 žene ili 56,2%.

Pod pretpostavkom da su 824 žene, koje su ostale da rade još 12 mjeseci nakon završetka ugovora o sufinansiranju zapošljavanja, primale najnižu plaću, može se zaključiti da je za taj period također dodatno uplaćeno oko 2,5 miliona KM poreza i doprinosa.

Od ukupno 1.466 zaposlenih, 449 žena je bilo sa VSS VŠS, a od kojih je 12 mjeseci nakon isteka ugovora o sufinansiranju zapošljavanja u radnom odnosu ostalo 291 žena ili 65%.

Od ukupno 1.466 zaposlenih, 1.017 žena je bilo sa SSS, KV, NSS i NKV, a od kojih je 12 mjeseci nakon isteka ugovora o sufinansiranju zapošljavanja u radnom odnosu ostalo 533 osoba ili 53%.

Od ukupno 1.466 zaposlenih, 800 žena je bilo dugotrajno nezaposleno tj. duže od 12 mjeseci prije uključanja u mjeru, a od kojih je 12 mjeseci nakon isteka ugovora o sufinansiranju zapošljavanja u radnom odnosu ostalo 446 žena ili 56%.

U kontekst obrade podataka, na nivou populacije, o ukupnom broju radnika kod poslodavaca prije učešća u realizaciji ove mjere, te mjerenja istog indikatora šest (6) i 12 mjeseci nakon potpisivanja ugovora o sufinansiranju zapošljavanja, bitno je napomenuti sljedeće:

Pred sami početak realizacije, kod navedenih poslodavaca bila su zaposlena 20.644 radnika.

Na osnovu mjere Zapošljavanje žena 2018, kroz ugovore o sufinansiranju zapošljavanja, kod tih poslodavaca zaposleno je 1.466 žena.

Šest (6) mjeseci nakon završetka realizacije ugovora u radnom odnosu je ostalo 860 žena, a kod navedenih poslodavaca bila su zaposlena 22.013 radnika, što je povećanje za 1.369 u odnosu na broj radnika koji su imali pred početak realizacije ove mjere APZ.

Dvanaest (12) mjeseci nakon završetka realizacije ugovora u radnom odnosu su ostale 824 žene čije je zapošljavanje sufinansirano, a kod navedenih poslodavaca bilo je zaposleno 20.932 radnika, što je više za 288 u odnosu na broj radnika koji su imali pred početak realizacije ove mjere APZ.

Međutim, bitno je napomenuti da je jedan od poslodavaca među korisnicima poticaja - Adna commerc iz Unsko-sanskog kantona sa početnih 155 radnika (poslodavac srednje veličine), koji je imao više poslovnica tržnih centara i koji je u međuvremenu proglasio stečaj. S obzirom da u momentu mjerenja ovog indikatora 12 mjeseci nakon završetka realizacije mjere nije imala zaposlenih ovaj broj je manji u odnosu na prethodno mjerenje.

Ali važno je napomenuti da su osobe koje su bile zaposlene po ovoj mjeri kod navedenog poslodavca velikom većinom nastavile radni odnos kod drugog poslodavca iz iste branše koji je otvorio svoje poslovnice u istim poslovnim prostorijama koje je koristio poslodavac Adna commerc. Stoga bi i navedeni indikator imao znatno veću vrijednost ukoliko bi se uračunao ovaj podatak o broju osoba koje su nastavile zaposlenje kod drugog poslodavca. A ujedno ovo potvrđuje da su osobe koje su zaposlene po navedenoj mjeri ipak stekle potrebna znanja i vještine i povećale konkurentnost na tržištu rada, što im je omogućilo nastavak radnog odnosa kod drugog poslodavca. Također, veoma važno je napomenuti da je mjerenje ovog indikatora (12 mjeseci nakon završetka realizacije ugovora o sufinansiranju zapošljavanja) za 70% korisnika izvršeno u 2020. godini tj. u periodu proglašenja pandemije Covid -19 i tzv. lockdown-a, koji je obilježen masovnim otpuštanjem radnika.

U narednom periodu za potrebe evaluacije za ovu vrste mjera je potrebno više kvantificirati ciljeve.

